

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
26. SEPT.
1996

Letnik 51
Štev. 39 (2878)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Koroški turizem nazaduje

Turizem, nekoč med najmočnejšimi stebri koroškega gospodarstva, se maje.

V zadnjih letih so koroški hotelirji in turistični ponudniki kljub ogromnim investicijam zabredli v nevaren položaj. Število gostov in nočitev se je konstantno zmanjševalo iz leta v leto. Najnovejši turistični podatki letošnje sezone za mesec avgust pa so dejansko katastrofalni. V primerjavi z lanskim avgustom je bilo za 600.000 ali pa za 14,6 odstotkov manj nočitev. Od maja do avgusta pa so skupno našteji 9,312.591 nočitev, kar po-

meni 10,5 odstotka manj v primerjavi z lanskim letom. Po narodnostni pripadnosti so Nemci in pa domačini tisti, ki so izostali oziroma izostajajo (oboje po 15 odstotkov). Vzrokov, da Koroška ni več tako zanimiva za letoviščarje, je kar več: neprimerno visoke cene, slabo vreme, deloma nesodobno opremljeni hoteli in penzioni ter splošna gospodarska kriza.

Vsi koroški okraji pa so prigospodarili dvoštevilčni minus: Velikovec - 17,5 odstotka, Celovec - dežela - 17,5 odstotka, Beljak -

dežela - 28,8 odstotka. Občina Škocijan, ki je v zadnjih letih kljub krizni situaciji še kar dobro odrezala, je imela v avgustu za 17,8 odstotka manj nočitev. Predstavniki koroškega turizma od Koroške turistične zveze (KTG) do politikov in turističnih ponudnikov pa neprestano iščejo probleme in odgovore na strukturne spremembe v domačem turizmu, ki je za Koroško življenjsko potreben. Gostinska podjetja na Koroškem imajo dolgove približno 12 milijard šilingov!

M.Š.

Obale koroških jezer (na sliki Klopinsko) so iz leta v leto bolj prazne. Kdaj bomo spet zanimivi za turiste iz Evrope?

V Sloveniji volitve in referendum

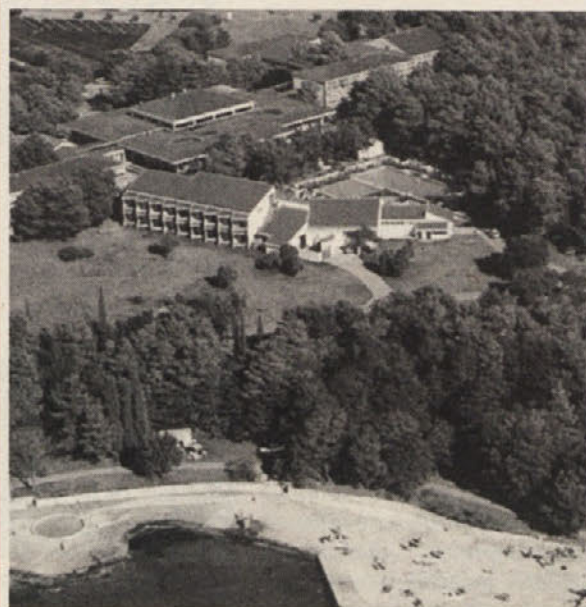
Po predhodnih posvetovanjih z vodji političnih strank (kateri je obakrat bojkotiral prvak Socialdemokratske stranke Janez Janša) je predsednik republike Milan Kučan objavil datum za državnoborske volitve v Sloveniji. Te bodo 10. novembra, potekale pa bodo po doslejšnjem proporcionalnem volilnem sistemu. Državni zbor jih je razpisal 11. septembra, stranke pa morajo kandidatne liste vložiti najkasneje do 16. oktobra, časa za volilno kampanjo pa bo en mesec. Kljub omejenemu roku pa stranke že kar nekaj časa tekmujejo za volilne glasove, saj prav v zadnjem času zelo pogosto pripravljajo tiskovne konference. Kako bodo odrezale posamezne stranke, je v tem času še težko napovedovati, saj je še preko 30 odstotkov volilcev neopredeljenih, z gotovostjo pa si bo največji del pogače odrezala Liberalna demokracija premiera Janeza Drnovška. Po anketah javnega mnenja naj bi

bila druga najmočnejša stranka Janševa (desna) SDSS, tretje oziroma četrto mesto naj bi zasedli Podobnikova Slovenska ljudska stranka in leva Kocijančičeva Združena lista socialdemokratov, Peterletovim krščanskim demokratom ne kaže najbolje, saj bi po sedanjem razpoloženju volilcev zasedli le peto mesto, za triprocentni prag za vstop v parlament pa se bodo borili Peršakovi Demokrati in Jelinčičeva Slovenska nacionalna stranka. Pri tem imajo Demokrati zaradi svojega poštenega in konstruktivnega delovanja v parlamentu precej možnosti, Jelinčiču pa se je v času mandata poslanska skupina s prestopanjem v druge stranke ali med »svobodnjake« precej usula. Medtem ko bodo volitve praviloma šele odslej strmo dvigale politično temperaturo, pa jo že dalj časa vzdržujejo kar štirje predlogi za izvedbo referenduma o spremembi volilnega sistema. Najprej

ga je spomladi predlagala SDSS in ga podprla s preko 40 tisoč podpisov. Njen predlog se zavzema za večinski sistem. V državni zbor pa so bili vloženi še trije predlogi, in sicer od skupine 35 poslancev, od državne svete in od poslancev Liberalne demokracije. Drugi in tretji sta proporcionalno-večinski oziroma večinsko-proporcionalni, slednji pa je izrazito proporcionalni z neposrednimi volitvami premiera. S predlogi sta se že nekajkrat ukvarjala tako državni zbor kot tudi ustavno sodišče, vendar so Janševi socialdemokrati z novimi argumenti in pritožbami spodbili njune odločitve. Kdaj bo referendum in kako bo izveden za vse štiri predloge - državni zbor ga je sicer razpisal za 8. december -, slovenske volilce, kot kažejo rezultati povpraševanj, kaj dosti ne zanima, strankarske prepire okrog njega pa je pripisati bolj tekmovalnosti za volilne glasove 10. novembra.

Jože Rovšek

11. VESTNIKOV IZLET

Dragi bralci in prijatelji Slovenskega vestnika

Vljudno vas vabimo na izlet Slovenskega vestnika od petka, 11. do nedelje, 13. oktobra 1996. Za udeležence smo izbrali hotel KORALJ v naselju KATORO v Umagu. Poskrbljeno bo za ples in zabavo.

Z avtobusi vas bomo v petek na večer popeljali v Momjan, kjer bo v istrski KONOBII večerja in zabava.

V soboto bomo šli na izlet z ladjo Nirvana, na kateri bo ribji piknik. V primeru slabega vremena vas bomo z avtobusi popeljali na izlet v notranjost Istre.

Cena izleta: 1.450 šilingov - dodatek za enoposteljno sobo 300 šilingov

V ceno je vključeno: prevoz s Sienčnikovimi avtobusi, dva polna penzion in dodatno kosilo v nedeljo pred odhodom, turistična taksa, glasba, izlet v Momjan, izlet z ladjo.

Prijavite se najkasneje do srede, 2. oktobra.

Prijave sprejemata: Milka Kokot 0 46 3/51 43 00-40 ali Urška Brumnik -14

Odločite se, tudi letos nam bo lepo! Preverite veljavnost potnega lista! Kdor želi voliti, naj dvigne volilne karte! Najkasneje do četrta, 10. 10. 1996, dvignite volilne karte za inozemstvo. Možnost volitev bo v hotelu.

Vaš partner za transport in turizem

SIENČNIK

Fon 0 42 36/20 10-0

Fax 0 42 36/20 21-11 **A-9141 Dobla vas**

Srečanje pregnancev

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela **v nedeljo, 29. septembra 1996** s pričetkom ob 14. uri v Kulturnem domu na Radišah redni občni zbor, ki bo kot v minulih letih povezan z družabnim srečanjem. Na sporedu bo tudi nastop članic in članov domačega Slovenskega prosvetnega društva »Radiše«.

Letos, ko obhaja Zveza slovenskih izseljencev 50-letnico svojega obstoja, smo končno uresničili dolgoletna prizadevanja za postavitve spomenika preganjanja, ki smo ga 7. julija slovesno odkrili na Radišah. »Jubilejno leto« naše organizacije pa bomo zaključili s srečanjem 29. septembra prav tako na Radišah, kamor prisrčno vabimo vse bivše pregnance z družinami, znanci in prijatelji.

Zveza slovenskih izseljencev

**Za študente vseh
avstrijskih univerz**

ŠTUDENTSKI KONTO

Posojilnice-Bank in Zveza-Bank vsem študentkam in študentom nudijo **ŠTUDENTSKI KONTO** z zelo ugodnimi pogoji.

Poslužite se te izjemne ponudbe!

V preteklosti je predvsem svoobodnjaška stranka iz volilno-taktičnih razlogov občasno »zakurila« manjšinsko vprašanje, kar je povzročilo, da so se postopoma tudi obe ostali stranki v deželnem zboru priključile bolj restriktivnemu reševanju manjšinskih vprašanj.

V zadnjih letih temu ni več tako. Vsaj zaenkrat ne. Srečujemo pa se s fenomenom, da zdaj določeni krogi znotraj manjšine želijo »zakuriti« manjšinsko vprašanje – očitno tudi iz volilnotaktičnih razlogov.

V tem kontekstu je treba videti razpravo o dvojezičnih tabelah v preteklih tednih.

KOMENTAR

Piše dr. Marjan Sturm

sosveta sklicati v roku štiri-najstih dni) hkrati pa pripravili tiskovno konferenco, na kateri so ta interni diskusijski papir »prodali« kot uradno stališče urada zveznega kanclerja in na osnovi tega ponovno zahtevali glasovanje o svojem predlogu glede razširitve dvojezične topografije.

Kljub temu, da so sejo sosveta predstavniki NSKS zahtevali, se je dva njihova člana ter predstavnik cerkve niso udeležili, in na osnovi tega, da so manjkali tudi drugi, seja ni bila sklepčna. Če bi bila prisotna manjkajoča člana iz vrst NSKS oz. predstavnik cerkve bi bila seja sklepčna.

Insceniran konflikt okrog dvojezičnih tabel

Vsi vemo, da je prav vprašanje dvojezičnih napisov na Koroškem povezano poleg zgodovinskih hipotek (Ortsaufstellung) tudi z emocijami, strastmi in strahovi. Ni naključje, da celo obstoječa, restriktivna zakonodaja glede dvojezičnih tabel še ni povsem uresničena.

Zato je jasno, da je prav v tem vprašanju potrebna politična tankočutnost. Ali drugače povedano: kdor želi rešiti to vprašanje na konstruktiven način, mora vanj vložiti veliko prepričevalnega dela. Brez ustreznega vzdušja lahko reševanje tega vprašanja vodi v ponovne hude konflikte.

Predstavniki Narodnega sveta so spomladi v sosvetu vložili zahtevo po razširitvi dvojezičnih tabel v smislu zakona iz leta 1972, ki je tedaj vodil v tako imenovani Ortsaufstellung.

Večina članov sosveta se je (proti glasovom predstavnikov

NSKS) na seji pred poletjem odločila za to, da sosvet najprej vodi razgovore z občinami in predstavniki slovenskih kulturnih društev z namenom, da se ustvari medsebojno zaupanje in pripravi ustrezno vzdušje.

Kot predsednik sosveta sem zaprosil ustavno službo pri uradu zveznega kanclerja za izvedeniško mnenje, v katerem naj bi urad podal stališče glede formalnopravnih predpogojev za razširitev dvojezične topografije in uradnega jezika.

Urad zveznega kanclerja je izdelal prvi interni diskusijski osnutek takega stališča, ki pa še ni bil njegovo uradno stališče.

Tudi sosvet tega stališča uradno še ni prejel.

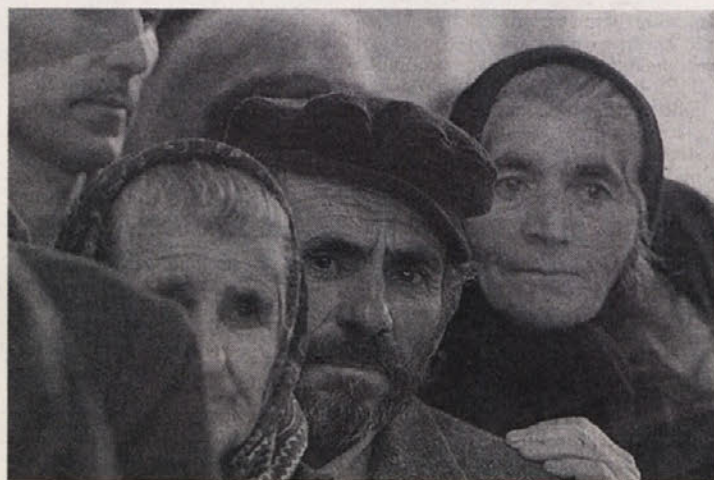
Predstavniki NSKS so po nekih tajnih kanalih dobili ta papir in po stari politikantski navadi takoj zahtevali sejo sosveta (na zahtevo dveh članov, ki jo mora predsednik

Vsekakor so člani sosveta na seji ponovno potrdili pot razgovora z občinami in predstavniki kulturnih društev kot osnovni pogoj in osnovo za dokončno sklepanje o tem vprašanju.

Kaj je torej ozadje tega stopanja? NSKS očitno želi pred občinskimi volitvami »zakuriti« manjšinsko vprašanje v občutljivem vprašanju dvojezične topografije. Le v neki napeti situaciji lahko pride do homogenizacije ljudi na osnovi etnične pripadnosti. Od tega si določene občinske liste EL lahko obetajo prednosti, nikakor pa ne vse. Za tem stoji logika nacionalne stranke, logika, ki je npr. v Bosni prispevala k moriji in razdejanju. Zato bo potrebno, da natančneje pogledamo ta koncept, še posebej iz vidika jezikovno mešanega ozemlja, in razvijemo tudi demokratično alternativo. Več o tem v prihodnji številki.

BIH PO VOLITVAH

Momčilo Krajišnik noče v Sarajevo

Bosanski muslimanski volilci na ozemlju Republike srbske so svoje (v glavnem) porušene domove videli le od daleč

Po silnih zapletih in težavah ob preštevanju volilnih glasov – zaradi napake v računalnikih in dvojnega vnosa so našli kar za milijon več glasov kot je bilo volilcev – je volilna komisija Konferenca za varnost in sodelovanje v Evropi priznala popravljene izide. Kot je bilo pričakovati so zmagale nacional(istič)ne liste vseh treh etničnih skupnosti, bošnjaška SDA, srbska SDS in hrvaška HDZ, v predsedstvo Bosne in Hercegovine pa so bili po vrstnem redu števila prejetih glasov izvoljeni prvaki teh strank Alija Izetbegović, Momčilo Krajišnik in Krešimir Zubak. Kdaj bo novo predsedstvo začelo delovati, je težko napovedati, saj se zapleta že pri kraju prvega sestanka. Srbski član predsedstva Momčilo Krajišnik namreč odklanja Sarajevo in hoče sestanek na Palah, s čemer poudarja dominantno vlogo Republike srbske v skupni federaciji, čeprav daytonski sporazum določa za glavno mesto Sarajevo. Vse kaže, da bo pospešek konstituiranju novega

predsedstva moralo dati bližnje srečanje predsednikov treh držav, Miloševića, Tudjmana in Izetbegovića v Parizu.

Tudi vprašanje poštenosti in s tem regularnosti volitev še ni povsem rečeno. Poslujoča predsednica Republike srbske Biljana Plavšić je morala na pritisk evropske volilne komisije zadnji dan pred volitvami preklicati svoje propagandne predvolilne izjave o priključitvi srbskega dela BiH k matični Srbiji. Kakšno je razporedje med pripadniki različnih etnij, pa kaže ultimat oblasti na srbskem ozemlju stotim oboroženim muslimanom, ki so prišli v svojo nekdanjo porušeno in požgano vas Jusići obnovljati svoje domove, da jo morajo zapustiti. Do kakršnegakoli sožitja je torej še zelo daleč. Evropska volilna komisija pa je pred novo preizkušnjo, namreč pred volitvami v lokalne skupnosti, ki bodo v novembru in za katere je predvideno, da upravičenci volijo v krajih svojega predvojne bivanja.

J. R.

SCHENGENSKI SPORAZUM

Evropa različnih hitrosti

V okviru evropskega tedna je pretekli petek »Koroška platforma v Evropi« pripravila predavanje profesorja Taschnerja, sedaj upokojenega direktorja Evropske komisije, na temo »Schengenski sporazum – Evropa brez meja«. Dr. Taschner, ki je bil nad 30 let aktiven v evropski politiki, sodeloval je v različnih referatih, je bistveno sooblikoval ta mednarodni sporazum, ki je bil po njegovih besedah težko rojstvo in ki dolgoročno predvideva vizijo o Evropi brez meja.

Kaj je Schengen?

Leta 1985 so se srečali predstavniki petih držav, ZR Nemčije, Francije in držav Beneluxa v mali vasi Schengen, na tromeji, da bi sklenili potniško unijo (Paßunion) med temi državami in postopoma odpra-

Prof. Taschner in predstavnik koroške EU platforme mag. Sattlegger

vili obmejne kontrole za njihove potnike. Obširen sporazum obsega 142 členov in določa prost pretok potnikov med državami na eni strani in stroge kontrole na zunanjih mejah evropske zveze na drugi strani, nadalje vizumsko in azilno politiko držav članic. Šele junija leta 1990, po padcu berlinskega

zidu je prišlo do podpisa schengenskega sporazuma II. Dne 26. marca 1995 pa je Schengenski sporazum stopil v veljavo med državami: Francija, Nemčija, Španija, Portugalska, Belgija, Nizozemska in Luksemburg. Italija, Grčija in Avstrija bodo v doglednem času ratificirale ta dokument (verjet-

no do 1.7.1997). Prav tako želijo k sporazumu pristopiti še Danska, Finska in Švedska, z Norveško in Islandijo pa tečejo pogajanja.

Ostre kontrole

Po zanimivih izjavah Taschnerja, nekdanjega visokega uradnika Evropske unije, bodo med

Koroško in Slovenijo, ter ostalimi sosednimi reformnimi državami še naprej obstajale stroge obmejne kontrole in to zaradi varnostnih interesov EU. Avstrija je s pristopom k EU tudi izgubila (oddala) nekaj pravic suverenosti, tako tudi v zvezi z obmejnimi prometom s sosednjimi državami, ki je bil v zadnjih letih po padcu železne zavesi zelo odprt in je bilo v korist vsem potnikom in gospodarstvu na tem predelu Evrope. Prof. Taschner je schengenski sporazum označil kot laboratorij za skupno Evropo. S tem sporazumom je bil tudi uveden prekomejni sistem odkrivanja vsakovrstnega kriminala s centralnim računalnikom v Strassburgu, v katerega so vključene vse države Evropske unije.

Mirko Štukelj

TRADICIONALNO SREČANJE V DOBRNIČU

Spomin na I. kongres protifašističnih žena

V letu 1943 se je na celotnem slovenskem ozemlju okrepilo protifašistično in osvobodilno gibanje. V ta, tako usoden čas, so dejavno posegle tudi ženske. Povezale so se v protifašistično žensko zvezo in se množično vključile v oboroženi odpor proti okupatorju in v njem prispevale svoj velik delež k zmagi nad fašizmom. Bile so aktivistke Osvobodilne fronte, aktiviste ženskih in mladinskih organizacij, borke v partizanskih enotah, bolničarke in ne nazadnje kot gospodinje na kmečkih domovih, kamor so se zatekali partizani. Pav tako so slovenske žene, matere in dekleta bogatile tudi kulturno in prosvetno dejavnost v času druge svetovne vojne.

Prvi kongres slovenske protifašistične ženske zveze, ki so ga slovenske žene pripravile v oktobru 1943 v Dobrniču na Dolenjskem, je bil pomemben korak na poti k njihovi enakopravnosti v slovenski družbi. Z organizacijo kongresa so pokazale, da hočejo spremeniti svoj položaj v družbi, da terjajo svoj delež v odločanju o vprašanih obstoja naroda, da hočejo enakopravno z moškimi prevzeti soodgovornost za skupno usodo.

Odbor za spominska srečanja žensk v Dobrniču pri Zvezi

Slavnostni govornik Bogdan Osolnik

združenj borcev in udeležencev NOB Slovenije je 15. septembra letos spet pripravil tradicionalno srečanje žensk v spomin na I. kongres Slovenske protifašistične ženske zveze. Udeležila se ga je velika množica žensk, med njimi tudi delegacija Zveze slovenskih žena iz Celovca. Poudarek srečanja je bil tokrat na kulturno-prosvetni dejavnosti žensk v NOB. Osvetlili so njihov prispevek na področju kulture, ki je bil izjemnega pomena za ohranjanje narodne zavesti in uporniškega duha.

V kulturnem programu so s spomini na kulturno dejavnost žensk v NOB sodelovali Bogdan Osolnik, Ivanka Mežanová,

Marta Kraljeva, Zora Stritarjeva, Vida Kastrin in drugi.

Bogdan Osolnik je v svojem uvodnem govoru med drugim dejal: »Slovenska mati je skozi stoletja ohranjala slovenski jezik in slovensko kulturo, ko je iz roda v rod na svoje otroke prenašala slovensko govorico in pesem ter domoljubna čustva. Tej vlogi so slovenske žene ostale zveste tudi v obdobju druge svetovne vojne, ko so v upor proti fašističnim in nacističnim okupatorjem neustrašno in požrtvovalno prevzemale odgovorne naloge, ki jih je zahteval takratni čas.

Mnoge slovenske matere, žene in dekleta so se na drama-

tično vojno dogajanje odzivale tako, da so svoje občutke strnile v stihe, da izrazijo bolečino ob izgubi najdražjih. Tudi v taboriščih in zaporih so nastajale pretresljive pesmi, ki so jetnikom lajšale trpljenje in jih spodbujale k premagovanju nečloveških stisk.

V raznih kulturno-prosvetnih delovanjih so ženske hkrati odkrивale in uveljavljale svoje moči in sposobnosti, ki so se razmahnile šele v razmerah enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja obeh spolov, kar je bila velika pridobitev NOB. Prav ta izkušnja, ki potrjuje, koliko ogromne energije in darov se skriva v ženskah, naj bi tudi danes vodila našo

družbo pri njenem odnosu do žensk in njihovem enakopravnemu vključevanju v delo za napredek družbe. Drage tovarišice, bodite ponosne na svoj prispevek v NOB, v tem našem skupnem velikem zgodovinskem dejanju, ki ga noben poskus potvarjanja preteklosti ne more več izbrisati iz zgodovine.

Kljub časovni oddaljenosti je ta dogodek zaradi svoje pomembnosti še vedno živo v spominu in v marsičem zgodovinska prelomnica v življenju slovenskih žensk. Res se moramo vprašati, ali je dovolj, da vam hčere in vnuki rečemo samo – Hvala?

Milka Kokot

Delegacija Zveze slovenskih žena iz Celovca

Pregled položaja na Madžarskem, v Sloveniji, Italiji in Švici

Retoromani imajo npr. poleg dveh časopisov, ki izhajata dvakrat tedensko, ter dveh tednikov tudi svojo stran v kantonskem časopisu »Bündner Tagblatt / La nova«, ki izhajata sicer v nemščini. To pomeni, da je retoromanščina dnevno prisotna v časopisu večine. Lastnega dnevnika nimajo, njegovo izdajanje so doslej vselej preprečili izdajatelji tednikov, onemogoča pa ga tudi premajhna pripravljenost, da bi resnično sprejeli enotni jezik, ki je umetno nastal iz različnih idiomov retoromanščine.

Radio Rumantsch – javno-pravni radio – oddaja dnevno 12 ur in pol v retoromanščini. V načrtu je satelitsko oddajanje tega programa, kajti doslej ga je mogoče sprejemati le v Graubündnu, v notranjosti Švice pa živi še precej Retoromanov.

Poleg tega radia sta v Graubündnu še dve komercialni radijski postaji, ki imata v koncesiji tudi nalogo, da oddajata del svojega dnevnega programa tudi v retoromanščini. To pa zelo občasno izpolnjuje le ena postaja.

Retoromanska televizijska oddaja »Telesguard« je na sporedu švicarske televizije DRS trikrat na teden po šest minut ob 18.50 – torej v »prime-time«, in je integrirana v TV-program, ki je sicer v nemščini.

MANJŠINSKI MEDIJI – MEDIJI ZA MANJŠINE?

Med resignacijo in prepородom

Cornelia Kogoj

Poleg tega nameravajo ustanoviti v Italiji še to jesen lastno tiskovno agenturo. Retoromanska strešna organizacija pa izdaja poleg tega tudi lastne otroške knjige, t. i. comics itd.

V Italiji je položaj manjšinskih medijev zelo raznolik, in to pa zaradi različnih zakonskih določil po posameznih provincah. Nemškogovoreči na Južnem Tirolskem imajo zaradi svojega avtonomnega statusa ter zaradi številčnega deleža prebivalstva zelo dober položaj medijev; poleg dnevnika »Dolomiten« imajo še dnevno stran v nemščini v italijanskem »Alto Adige«, imajo pa še tednike, poln radijski program v okviru RAI in privatnih radijskih oddajnikov. Lokalni televizijski program v nemščini »Sender Bozen« obsega približno 11 ur na teden, poleg tega oddaja »Tele-Südtirol« okno ORF »Südtirol heute«.

Ravno pri nemškogovorečih južnih Tirolcih je opazen pomen dejstva, da so že vedno lahko sprejemali vse javnopravne oddajnike nemškogovorečega inozemstva, v kioskih pa so na razpolago tudi vsi tiskani mediji iz Avstrije, Nemčije in Švice.

Ladinci na Južnem Tirolskem imajo svoj lasten tedenski časopis »La Usc di Ladins«, zastopani pa so tudi v »Dolomiti« z ladinskimi prispevki, na radiu in TV RAI Sender Bozen pa imajo nekaj oddaj. Slednje pa lahko sprejemajo le Ladinci na Južnem Tirolskem, tisti iz Trentina in Belluna pa ne. Ker je jezik soroden z retoromanščino, prevzemajo tu in tam tudi kakšno oddajo iz Švice.

Poleg tega oddaja privatni komercialni radijski oddajnik celodnevni lokalni program v ladinščini.

V primerjavi z Retoromani so Ladinci na slabšem, ker so manjša narodna skupnost, ki je poleg tega še razdeljena po treh provincah, ki imajo vsaka zase različna zakonska določila glede manjšin. To dejstvo seveda otežkoča izdajanje publikacij.

Eden od ne ravno številnih dnevnikov za manjšine v Evropi izhaja v Trstu za Slovence (Primorski dnevnik), drugi pa na Reki (La voce del popolo) za italijansko manjšino, ki živi vzdolž hrvatske in slovenske obale. Ta dva objavljata poleg

specifičnih manjšinskih poročil tudi članke o zunanji in notranji politiki, gospodarstvu, kulturi, športu itd., težišče pa imata tudi izven svojih meja, predvsem v prostoru Alpe-Jadran. Prav tako preko meja je usmerjen slovenski dnevnik »Republika«.

V slovenščini oddaja RAI Trst A celodnevni radijski program, televizija pa dnevno 20 minut.

Radio Koper/Capodistria oddaja iz Slovenije štirinajsturni italijanski program, TV Koper/Capodistria pa ima na dan 7 do 8 ur programa v italijanščini in 1 uro v slovenščini, ki ga je mogoče videti tudi na Hrvaškem, v Italiji pa, odkar so odmontirali oddajnik, ne več tako dobro.

Madžari okoli Lendave v Sloveniji nimajo nič tako obsežnega. Njihov je tednik »Nepusag«, ki poroča predvsem o življenju narodne skupnosti, imajo pa še pol ure televizijske oddaje »Mostovi-Hidak« ter osem ur dnevnega radijskega programa, ki ga radi poslušajo tudi na Madžarskem ob slovenski meji. Čeprav bi bilo na osnovi zakonodaje v Sloveniji mogoče imeti celodnevni program, pa doslej to ni šlo zaradi finančnih težav.

Na tem ozemlju pa se precej poslužujejo tudi programov madžarske javnopravne televizije (MTV) ter Duna-TV, dr-

žavne satelitske televizije, za zamejske Madžare. Ta program je mogoče videti po vsej Evropi. Odkar so meje odprte, so dosegljive tudi computerske in ženske revije.

Podobno je z manjšinami na Madžarskem. Večina njih ima polurno tedensko TV oddajo javnopravne televizije v obliki magazinov, do dveh ur radijskih programov in specifične tednike.

Vedno bolj pomembni postajajo na Madžarskem tudi privatni oz. napol javni radijski kanali, ki oddajajo delno tudi v jezikih manjšin.

Poudariti je treba tudi dejstvo, da je nemškogovoreča manjšina na zahodnem Madžarskem že vedno lahko v večji meri spremljala medijsko ponudbo ORF, česar Nemci na vzhodu države niso mogli. To se seveda pozna pri modernizaciji jezika, kakor je ugotovil Germanistični institut v Budimpešti v svoji znanstveni raziskavi. Z vedno bolj razširjeno kabelsko in satelitsko televizijo pa se tudi ta položaj na vzhodu izboljšuje.

Bodočnost manjšin (jezikov) bo med drugim odvisna tudi od načina, kako bodo zastopane tako v tradicionalnih kot tudi v novih medijih. Seveda tudi od okvirnih pogojev, ki jih bodo nudile države, da bodo manjšinski mediji zasidrani v zavesti kot del celovitega družbenega komunikacijskega procesa.

Cornelia Kogoj

DEŽELNI ARHIV NA NOVI LOKACIJI

Nov in ustrezen dom za spomin dežele

Kjer je svojčas na šentruperški cesti v Celovcu stala deželna gasilska šola, se sedaj dviga novo in impozantno poslopje deželnega arhiva, nov dom zbranega deželnega spomina. Pred poslopjem in v njem delavci pridno opremljajo arhivske, znanstvene, restavratske, čitalniške in sprejemne prostore, hkrati pa sodelavci deželnega arhiva prenašajo arhivske fonde iz starih prostorov v deželni hiši in jih nameščajo na že vnaprej določena mesta. Odprtje čitalnice bo po vsej verjetnosti v začetku novembra.

Novi deželni arhiv bo slovesno odprt 10. oktobra popoldne, ta dan pa bo nedvomno eden od viškov delovanja vodje deželnega arhiva univ. doc. Alfreda Ogrisa.

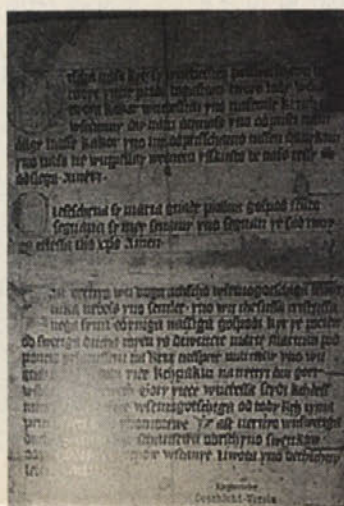
V pogovoru za Slovenski vestnik je Ogris na kratko opisal dolgoletna prizadevanja za gradnjo novih in sodobnih ter ustreznih arhivskih prostorov. »Ogledal sem si arhive v Nemčiji (Speyer, München), Švici (Luzern, Bern) in Franciji (Paris, Fontenbleau) in tako sestavljal strokovne izkušnje in mnenja arhivskih kolegov od Slovenije preko Avstrije in Italije do omenjenih dežel. Vsi kolegi so mi bili v veliko pomoč, ko je bilo treba kovati železo, imenovano novi deželni arhiv«.

Prepotrebna gradnja

Kdor je kdajkoli bil v dosegljivih prostorih arhiva v deželni hiši, bo potrdil, da je bila

Vodja deželnega arhiva dr. Alfred Ogris

Slovenski rateški ali celovski rokopis

gradnja novih in ustreznih prostorov prepotrebna. Pritličje starodavnega in častitljivega poslopja deželne hiše, kjer se do oktobra še nahajajo glavno skladišče in upravni prostori ar-

hiva, je vlažno, tesno in temno. Prostorska stiska je nasploh zelo pestila arhiv, kajti novih arhivskih fondov skoraj ni bilo več možno sprejemati, kaj šele ustrezno skladiščiti in potem obdelati. Ostali prostori arhiva, kot sta dodatno skladišče in čitalnica, so raztreseni po poslopju deželne hiše. V njej se nahaja arhiv od konca druge svetovne vojne. Prej je bil v Kristalniki palači v Gosposki ulici (Herrengasse).

Spoznanje, da bo za deželni arhiv treba najti nove prostore ali pa zgraditi novo poslopje, je staro že nekaj desetletij. A od spoznanja do udejanjenja politične volje je tudi tokrat moralo »po Dravci dovta« preteči ogromno vode. Ogrisovo dolgoletno lobiranje za nov arhiv se je pri tem seveda izkazalo kot zelo koristno.

Politični žegen je gradnja arhiva dobila leta 1988, januarja 1992 pa je deželna vlada sprejela sklep o gradnji. S tem pa ovire še niso bile odstranjene, treba je bilo najti še primerno lokacijo, ki naj bi bila tudi finančno zanimiva, beri znosna.

Nekateri so hoteli arhiv namestiti v celovski univerzi, drugi spet so imeli svoje predstave in interese. V tem trenutku se je ponudila priložnost, katere arhivarji niso več spustili iz rok: deželna gasilska šola se je preselila v nove prostore, lokacija pa še ni bila dokončno prenamenovana za nove projekte. Sicer je bil resen konkurent celovski sejem, a končno je v političnih koloarjih prevladala uvidevnost, da je ta lokacija najprimernejša za deželni arhiv. Poleg tega pa gradbena parcela ni stala nič, ker je bila last dežele.

Gradnja se je pričela 6. julija 1993 in se sedaj zaključuje. Doc. Ogris posebej poudarja, kako važno in prav je bilo, da se je poslopje v gradnji dve zimi sušilo, kajti suhi prostori so glavni in osrednji pogoj za arhiviranje dragocenega arhivskega gradiva.

Novo večetažno poslopje, čigar gradnja bo stala okoli 185 milijonov šilingov, sestavljajo trije osrednji deli:

- prostori za javnost z razstavnim paviljonom
- čitalnica z upravnimi in režijskimi prostori ter restavratsko delavnico
- arhivski depot.

Skupna površina znaša 5000 kvadratnih metrov, od tega jih je okoli 3.800 namenjenih arhivskemu depozitu.

V primerjavi s tem je bilo v deželni hiši za celotni arhiv na razplago le 1.300 kvadratnih metrov. Potrebo zadosti veliko koncipiranega depozita nazorno prikazuje fond arhivskega gradiva bivše plajberske rudarske družbe BBU, ki ga bo deželni arhiv dobil 1. januarja 1997: zavzel bo pol (0,5) kvadratnega kilometra regalskega prostora.

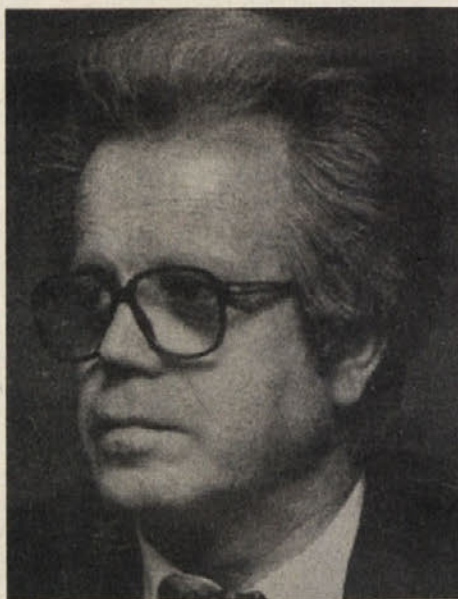
Gradnja deželnega arhiva je po besedah Ogrisa tretji veliki kulturni projekt tega stoletja na Koroškem po ustanovitvi ob 100-letnici Avstrije. Deželne gledališča l. 1906 ob 50 letnici vladavine cesarja Franca Jožefa in po ustanovitvi celovške univerze

Franc Wakounig

Umrli Salvatore Venosi

Ni še ovenelo cvetje na grobu prerano umrlega Izidorja Predana-Doriča, narodnega voditelja Beneških Slovencev in enega najmarkantnejših osebnosti povojne beneške zgodovine, že je med slovensko narodno skupnost udarila žalostna vest, da je izgubila tudi poglavitnega družbenega in kulturnega delavca v Kanalski dolini Salvatoreja Venosija. Umrli je prejšnji četrtek na Jesenicah v komaj 58. letu življenja. Njegova smrt je boleče odjeknila tudi v Savski dolini in na Koroškem, saj je bil prav Venosi s svojim prizadevanjem v največjem delu zamejstva povezoval slovenstva ob tromeji.

Venosija je smrt doletela prav v času snovanja pobud, katere so pod njegovim vodstvom nameravali uresničiti v Kanalski dolini, in sicer pri organiziranju tečajev slovenskega jezika za šoloobvezne otroke

ter glasbenem pouku v okviru šole Tomaža Holmarja.

Po poklicu je bil Salvatore Venosi profesor sodobnih jezikov, nekaj časa je v Nabrežini poučeval literarne predmete, potem pa se je vrnil v svoje rodne Žabnice in se kot vodja urada Slovenskega raziskovalnega inštituta v Ukvah ves predal delu za slovenstvo v

Kanalski dolini. Posebno pozornost je posvečal mladini v trdnem prepričanju, da je prav pri njej potrebno začeti z delom na kulturnem in jezikovnem področju in da se bodo sčasoma pokazali sadovi.

Eno Venosijevih zadnjih večjih dejanj je bila priprava odmevnega mednarodnega posveta lanske leto. V svojem referatu na njem je posebej podčrtal skrb, katero je potrebno iz narodnostnega vidika posvetiti temu področju, kjer so pogoji za uveljavitev slovenskosti skoraj nični.

Poskrbel je tudi za izdajo zbornika o posvetu in sodeloval pri nastanku knjige o vprašanju šolstva v Kanalski dolini.

Za Salvatorejem Venosijem je med Slovenci v Kanalski dolini nastala velika vrzel. Želeli je, da bi jo čimprej zapolnili njegovi učenci in s tem potrdili njegovo veliko delo.

J. R.

RAZSTAVA »ZLOČINI WEHRMACHTA«

Te dni 4000 obiskovalcev

Zanimanje za razstavo v celovski Ritterjevi dvorani o uničevalni vojni in zločinih wehrmachta je izredno veliko. V prihodnjih dneh organizatorji pričakujejo štiritisočnega obiskovalca.

Organizatorje pa pestijo finančne skrbi. Stroški za razstavo znašajo 1,5 milijona šilingov. Od tega bo mogoče z vstopnino, privatnim sponzorstvom in darovi pokriti le približno 3/4 izdatkov. Dežela je prispevala sto tisoč šilingov, ali bo razstavo podprlo tudi mesto Celovec, še ni odločeno. Veliko zanimanje pa je ponoven dokaz, da so Korošci še kako zreli za to razstavo, čeprav je deželni glavar trdil nasprotno.

LEADER II PROJEKTI

EU pospešuje obrobne regije

Koroška bo prvič dobila denarje EU za svoje Leader II projekte »Norijska regija«, Zgornja Möllska dolina« in »Carnica Rož«. Skupne investicije do leta 1999 bodo znašale 105 milijonov šilingov, od tega prispeva 72 milijonov EU, zveza in dežela, ostanek pa zasebni investitorji.

Predstavniki projektov pričakujejo za te regije življenjsko pomembne impulze na področju gospodarstva, turizma in regionalnega razvoja. Na osnovi teh projektov, tako menijo menedžerji, bo mogoče ohraniti ogrožena delovna mesta v teh manj razvitih predelih Koroške. Po oceni mag. Marwieserja z Möllske doline je v tej regiji zagotovljenih 15 odstotkov vseh delovnih mest, indirektno pa celo 30 odstotkov. Po izjavi dež. sv. dr.

EU-regionalni menedžerji Leader programov z leve: Franz Rauchenberger – Carnica Rož, Albin Ruhdorfer – Norijska regija, dež. svetnik Dietfried Haller in Günther Marwieser – zgornja Möllska dolina

Hallerja bo pomembno tudi po letu 1999 zagotoviti pospeševalna sredstva. Zato je pomembno skupno nastopanje vseh političnih sil na Koroškem za krepitev podeželskih regij.

Nosilci projekta »Carnica Rož« so naslednje občine: Šentjakob, Bilčovs, Kotmara vas, Šmarjeta, Bistrica, Žihpolje, Sele in Borovlje. V okviru tega projekta se bodo osredotočili na čebelo carnico (kranjsko čebelo) in na izdelke v zvezi s čebelarstvom, na neposredno kmečki turizem, neposredno kmečko prodajo, izletniško ponudbo za kolesarje in pešce, ovčjerejo idr.

Interesenti se lahko obrnejo na regionalnega menedžerja dipl. inž. Franza Rauchenbergerja. Pisarna se nahaja v Borovljah, Kirchgasse 5, telefon in faks: 0 42 27 / 51 19. M.Š.

PREMIERA MLADINSKIH FILMOV

Izreden odziv

Največje presenečenje pri premieri dveh kratkih filmov, ki sta nastala v okviru »filma mladje«, je bil prav gotovo nepričakovano velik obisk. Telovadnica Mladinskega doma je bila dvakrat nabito polna – ob verzijah v nemškem in v slovenskem jeziku.

Prvi film obravnava temo azilanta, begunca. V ospredju so predvsem vizualni vtisi o človeku, ki je na begu, ki ga obdajajo zidovi, ki podleže nasilju, ki se ne more braniti ne pred fizičnim nasiljem in ne pred nasiljem zakonskih predpisov.

Drugi film je bolj razmišljanje kot zgodba v običajnem

smislu. Petnajstletno dekle, ki ima za razliko od sovrstnikov nekaj več možganov, se čuti utesnjeno, negotovo, ne najde svojega mesta v družbi. Pravzaprav nič posebnega, skoraj vsak je »dal skozi« tudi to obdobje – a ne vsi tako konsekvntno. Scenarij je napisala Andrina Mračnikar, ki je trenutno v ZDA in s katero je bil team (in občinstvo) ob premieri v kontaktu po internetu.

Občinstvu so se predstavili mladi ustvarjalci in z njimi vodja, mentor, pobudnik in ustvarjalec Miha Dolinšek. Več o filmih preberite v prihodnji številki Slovenskega vestnika.

S. W.

ŠENTJAKOBSKI UPOKOJENCI

Prijetno popoldne v farnem domu

Prejšnjo nedeljo, 22. septembra, so šentjakobski upokojenci v krajevnem farnem domu priredili svoje redno srečanje. Obisk in vzdušje sta kot zmeraj pri takih shodih bila dobra. Vselej pa so ta srečanja povezana s kulturnim sporedom. Tokrat je bil v gostih moški zbor SPD »Borovlje«, vodi ga Roman Verdel, ki je upokojencem zapel šopek pesmi iz svojega bogatega repertoarja. Del teh pesmi je zbran tudi na CD zgoščenki, ki so jo Borovljanci izdali letos poleti. Francka Mlekuz iz Beljaka pa je nategovala meh in vabila navzoče na ples. Med posameznimi

točkami je povezoval Herman Kelih. Posebne pozornosti je bila deležna duša šentjakobskih upokojencev Micka Miškulnik, rojena Košat. Pred skoraj sedemdesetimi leti, točnega dneva ni hotela povedati, je skupaj z bratom Florijem zagledala luč sveta. V imenu upokojencev se je Micki, ki je bila po vojni sodelavka Slovenskega vestnika, za njeno nesebično delo v korist in prid slovenskih upokojencev zahvalil Franc Resman ter njej in bratu Floriju zaželel obilo zdravja, sreče ter podjetnosti. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Slovenskega vestnika.

Micka Miškulnik in njen brat Flori Košat sta praznovala 70-letnico

CONTRAPUNKT

Oblačila po ugodni ceni

Poslovodja Hermann Popprath z Gerlinde Müller-Grochotolsky

Pretekli četrtek je bila ob prisotnosti deželne socialne referentke Karin Achatz, celovškega župana Leopolda Guggenbergerja in številnih drugih predstavnikov družbenega življenja, med njimi je bil prisoten

tudi predsednik ZSO Marjan Sturm, otvoritev second hand trgovine v Mondgasse 16, v bližini celovškega sodišča.

Socialno-gospodarska organizacija Contrapunkt deluje že 15 let in začasno zaposluje

predvsem ljudi, ki le težko najdejo vstop v poklicno življenje (dolgotrajno brezposelnih). Sedaj je skupaj zaposlenih 35 delojemalcev/delojemalk v štirih panogah – v mizarstvu in dizajnu, keramiki, gozdnem in tekstilnem servisu. Contrapunkt financirajo Delovni urad in Evropski socialni fond (47 odstotkov), dežela Koroška s 15 odstotki in mesto Celovec s 3 odstotki. Več kot 30 odstotkov pa prislužijo obrati sami. Od junija tega leta naprej Contrapunkt s posebnimi kontejnerji, ki so postavljeni na 50 mestih v Celovcu zbira tudi staro obleko. Doslej so nabrali nad 40 ton starih tekstilij, ki jih potem skrbno sortirajo. Vse, kar je lepo in dobro ohranjeno, pa je naprodaj v novi prostorni in prijazni trgovini. Ta prodaja oblačil za ženske, moške, mladino in otroke iz druge roke je mišljena predvsem za ljudi s tanko denarnico. Odprta pa je od ponedeljka do petka, od 9. do 18. ure, ob sobotah pa od 9. do 12. ure. M.Š.

BISTRICA V ROŽU

Z lojtrniki v trško obdobje

Z ljudskim slavljem je preteklo nedeljo, 22. septembra 1996, Bistrica v Rožu slavila imenovanje v trško občino. Iz Sveč so se proti občinski hiši, kjer je stala srenja častnih gostov z deželnim glavarjem Zernattom in njegovim namestnikom Ausserwinklerjem ter župnom Gradeneggerjem na čelu, podali na pot okinčani in oprižani vozovi domala vseh društev v občini in tako predstavili razvejano društveno in družabnostno življenje nove trške občine. V povorki so bila tudi slovenska društva SPD »Šentjanž« s tamburaško skupino in »Kočna« iz Sveč, nadalje šentjansko športno društvo in k&k center. Na žalost pa je mlada trška občina do slovenščine pokazala isti ignorantski odnos kot poprejšnja netrška: kljub prošnji in zahtevi slovenskih društev so bila izkazana na razpoznavnih tablah zgolj v nemški inačici, pa tudi

pri slavnostnem koncertu so prvemu jeziku v občini odmerili sramotno postransko vlogo. Človek bi menil, da smo le v Evropi duhovne in kulturne širine ter enakopravnih jezikov in narodov, a bistriški primer

nekaj dni pred volitvami v evropski parlament je ponovno potrdil, da je uradna Koroška drugačna in da je za njene politike, predvsem pa za župane, Evropa še zmeraj »tajč« obarvana krava. wafra

Šentjanžčani na svojem lojtrniku

RAZSTAVA O ETNIČNI MNOGOLIKOSTI

Kdo so »Dunajčani«?

»Mi.« – To je obetavni naslov razstave, ki je še do 29. decembra letos na ogled v Historičnem muzeju mesta Dunaj. Razstava sodi v okvir proslav milenija in želi dokumentirati zgodovino in sedanost priseljavanja na Dunaj, mesta, ki ga je od začetkov naprej označevala etnična mnogolikost. Ravno to, kar je značilno »dunajsko«, je pogosto dedščina nekdanjih migracijskih tokov. Sledi mnogoetničnosti ljudem pogosto niso več v zavesti, tako menijo organizatorji razstave, vendar se kljub asimilaciji Slovanov in skoraj popolnemu uničenju oz. izgonu dunajskih Židov odražajo v dunajskem vsakdanu, v jeziku, priimkih, poimenovanju cest, v običajih in »dunajski kuhinji«.

Zgodovinski podatki o priseljavanju so zgovorni. Med leti 1396 in 1526 je bila komaj slaba četrtina meščanov rojenih Dunajčanov. Leta 1880 je nad 60 odstotkov in leta 1910 še vedno 51 odstotkov prebivalstva rojeno drugje. V tem času je bil Dunaj četrto največje mesto v Evropi in je po vsem svetu slovel zaradi svojega kulturnega in znanstvenega pomena. Večina dunajskih znamenitosti,

Motiv z razstave »Wir«

kot so Schönbrunn, Belvedere ali zgradbe vzdolž znamenite Ringstraße, so delo priseljenec in »tujih« arhitektov.

Z življenjem in delovanjem Slovencev na Dunaju se obiskovalec lahko seznani поблиže le, če pogleda v knjigo ob razstavi, za katero je Feliks Bister napisal kratek zgodovinski pregled. Sicer so Slovenci omenjeni samo v vabilu na raz-

stavo in sicer kot ljudje, ki so na prelomu stoletja po dunajskih cestah pekli marone.

Na celotni koncept razstave je nedvomno vplivalo dejstvo, da danes nestrpnost do tujcev na Dunaju narašča in so občinske volitve pred vrati. Zgovorno je, da v vabilu podatku, po katerem je bil konec leta 1994 delež tujcev 18,2 odstotka dunajskega prebivalstva, sledi

opozorilo, češ da je treba današnje strahove »domačinov« pred pogosto nenavajeno mentaliteto priseljencev in zaradi njih (!) zaostreni konkurenčni situaciji na delovnem mestu jemati resno. Toda takoj je opozorjeno na to, da so tudi predniki Dunajčanov prihajali kot tujci in da bi vsak odmik od mednarodnosti, tolerance in odprtosti pomenil prelom z lastno

identiteto in izruvanje lastnih korenin.

Razstava zato ni samo dokumentacijsko-znanstvenega značaja, temveč poskuša pozitivno vplivati na tujcem nenaklonjeno ozračje na Dunaju. Razvoj priseljavanja od rimske dobe do druge svetovne vojne je prikazan le v bežnem pregledu, največji del razstave je namenjen povojnem času in sedanosti. Glavna zanimivost so statistični podatki o priseljavanju ljudi od srednjega veka do danes. Sicer pa je razstava živo pisana mešanica slik, fotografij, plakatov in izvlečkov iz časopisja, ki žal zaostaja za tem, kar naslov razstave obljublja. V ospredju niso »Dunajčani«, temveč na eni strani zgodovinske osebnosti iz stare Avstrije, od vojskovodij do komponistov, na drugi strani pa obiskovalec o novo priseljenih »Dunajčanah« izve komaj kaj. Dokumentacija obravnava najnovejšo zgodovino priseljavanja bolj iz političnega in emocionalnega vidika opazovalca, ne da bi poskušala podati popolnejšo sliko o (skupnem) življenju starih in novih priseljenec na Dunaju. Odgovor na to, da so Dunajčani, razstava v resnici ostane dolžna. A. L.

GALERIJA ROŽEK

Shod in razstava neugnane »generacije 82«

Umetniki in gledalci v Galeriji Rožek ob razstavi

»generacija 82« ima v slovenskem in mednarodnem umetniškem svetu in oziru domala podobno patentiran in priznan sloves kot ga ima na primer v družbenopolitičnem pomenu študentska generacija »66« ali kakšen dober letnik vina. Imena Ivo Prančič, Jože Subic, Klavdij Tutta, Boris Zaplatil, Konrad Topolovec, Mitja Benčič, Rajko Čuber, Igor Fistrich, Cveto Maršič, Samo Perpar, Zmago Posega, Zmago Rus in Vlado Stjepić so postala simbol vrhunskih umetniških stvaritev in dosežkov ter preseganja navajenih in utečenih likovnostvarjalnih okvirov. Ta na prvi pogled enotna, homoge-

na skupina je v bistvu le skupek, seštevek trinajstih individualistov, dvanajstih slikarjev in enega kiparja, ki so si vsak na svoj izrazni način utrli pot v svet likovnosti in kiparstva, pri tem pa ohranili prijateljske odnose in smisel za skupnost. V soboto se na žalost niso vsi mogli udeležiti odprtja razstave v galeriji Rožek, navzočim pa je nekdanji študentski vic prav tako dobro uspel kakor profesionalna prezentacija pred javnostjo.

Meta Gaberšek – Prosenc je o »generaciji 82« med drugim zapisala, da so »značilnosti, ki avtorje povezujejo: »uživaški« odnos do ustvarjanja, transpo-

zicija barve v metaforične in metonimične pomene, arhitektska ikonografija, asociativnost ... hkrati tudi značilnosti, ki jih ločujejo, saj jih vsak razume drugače. Vez, ki jo je ustvarilo naključje rojstva v istem času in na istem postoru, ni nadgradnja z vezjo stilistične usmeritve«.

Z razstavo »generacije 82« je galeristki Šikoronji ponovno uspel pomemben dosežek, kot naslednja pa bo v Rožeku svoja dela razstavljala akademska slikarka Zorka Loiskandl-Weiss. Letošnjo sezono pa Šikoronjeva namerava zaključiti s posebno razstavo okrog božiča.

F. W.

KULTURNE NOVICE IZ ŽELEZNE KAPLE

Spet se je pričelo

Potem ko so počitnice nekoliko okrnile prosvetno delovanje, so se prosvetaši Slovenskega prosvetnega društva »Zarja« v Železni Kapli spet lotili dela. Mešani pevski zbor je pričel z vajami zelo neobičajno, ko so se za uvod srečali člani zbora s svojim dirigentom na veselici pri kooperativi Longo mai v Lobniku. Toda takoj se je pričelo resno delo, ker pred vrati stoji že prvo zahtevnejše gostovanje. Folkloristi so bili za počitnice nekoliko prikrajšani, ker so imeli kar dosti nastopov. Sodelovali pa so tudi na evropskem festivalu folklornih skupin, ki je bilo ob koncu avgusta v Celovcu. Tudi tamburaši so pričeli vaditi in se pripravljajo na gostovanje. Otroški pevski zbor pa se je pretekli petek zbral na prvih vajah v tem novem šolskem letu. Za najmlajše bodo vaje sedaj še bolj zanimive, saj jim je društvo prikrbilo nove Orffove instrumente, s katerimi bodo nedvomno ritmično poživili svoje petje. Ker pa ima društvo tudi svojo knjižnico so se je začeli mali načrtno posluževati in vključevati v svoje vaje tudi to zelo pomembno dejavnost – branje knjig. Že kar na prvih vajah so si izposodili 30 knjig. Odborniki pa

imajo za seboj že prvo sejo v novem šolskem letu. Kot je iz tega poročila razvidno, se je jesenska sezona pričela precej dejavno.

Določeni pa so tudi že trije termini prireditev:

■ **Sobota, 5. oktobra '96,** v farni dvorani v Železni Kapli – nastop plesnega teatra »Ikarus«, ki ga vodi domačin Zdravko Haderlap. (SPZ in SPD »Zarja«).

■ **Sobota, 12. oktobra '96,** v Mariboru in Lenartu – gostovanje mešanega pevskega zbora, folklorne in tamburaške skupine SPD »Zarja« na turističnem sejmu »Gost tur« v Mariboru, kjer bosta dva kratka nastopa, in v Lenartu pri Mariboru, s celovečernim kulturnim sporedom.

■ **Sreda, 23. oktobra '96,** v farni dvorani v Železni Kapli – gostovanje glasbene skupine »Iršava« iz Transkarpacije-Ukrajine. To bo letos nekoliko drugačna oblika nekdanje prireditve »Dober večer, sosed«. (SPD »Zarja« in Kooperativa Longo mai).

K&K CENTER V ŠENTJANŽU

Na ogled bogastvo bosanske kulture

Ženski zbor »Preporod« sarajevske glasbene šole z dirigentom Arnautovićem

Pod geslom »Živi bili« potekajo ta čas v pomembnih kulturnih središčih v Avstriji, med drugim tudi v k&k centru v Šentjanžu, dnevi bosanske kulture. S tem je občanom ponujena edinstvena priložnost spoznati kulturo Bosne in se poglobiti v njeno pestrost in večplastnost, ki je preživela in prestala vojno vihar, etnično čiščenje in masovni eksodus prebivalstva. Predstavlja se Bosna kot dežela, katere podoba so krojili vplivi in ljudje iz različnih verskih, nacionalnih, mentalnih in razvojnih sredin,

dežela ali pokrajina, kjer so se dotikali, prepletali, med seboj oplajali in se dopolnjevali vplivi krščanstva, islama in judovstva, srbski, hrvaški, osmansko-turški in tudi špansko-mavrski tokovi, kjer je občuten evropski in bližnjevzhodni dah kulturnih ustvarjalcev, skratka obča in multikulturna zakladnica človeštva. Da je ta Bosna bila tarča nacionalistično in versko obarvanega nasilja in so bili uničeni neprecenljivi pomniki in primerki bosanske kulture, pa je tragedija iztekajočega se dvajsetega stoletja.

V k&k centru v Šentjanžu razstavlja od petka, 21. septembra, pa do sobote, 5. oktobra, fotograf Vladimir Kolopić. Njegove fotografije so nastale med avgustom in decembrom leta 1992, ko je bil Mostar, mesto ob Neretvi, sesut v prah in ruševine. Zverinskemu uničevanju je Kolopić kljuboval s svojimi fotografskimi kompozicijami, katerih glavni akterji so trije mladi Mostarčani. Fotografije »Ponižane lepote« so pretresljiv dokument kulturnega ustvarjanja v pogojih peklenkega kroga.

Po razstavi je nastopil dekliški zbor »Preporod« iz Sarajeva pod vodstvom I. Arnautovića. Mlade, vse po vrsti odlične pevke, so občinstvu predstavile bogat repertoar bosansko-muslimanske pevske tradicije, ki nam je bila doslej neznana. Zbor je že v bivši Jugoslaviji, takrat pod imenom »Gaudeamus«, štel med najboljše pevske skupine in je nastopal na številnih mednarodnih zborovskih tekmovanjih. Ko je na Bosno in Hercegovino padla vojna vihar, so se pevkam zaprla vrata v svet, nekaj članic je postalo žrtev nasilja. A zbor tudi v teh najhujših trenutkih ni razpadel, temveč se je bolj kot kdajkoli poprej zavedal svojega poslanstva, da mora kot kulturna skupina dvigati

duha in dajati ljudem upanje v lepšo prihodnost. V teh okoliščinah se je poimenoval v »Preporod«.

Koncert v Šentjanžu je bil za pevke prvi nastop v tujini. V tej zvezi je treba posebej naglasiti zasluge Slovenske prosvetne zveze, k&k centra in SPD Šentjanž, da so se vključili v ta vseavstrijski razstaveni cikel o bosanski kulturi in omogočili fotografsko razstavo in koncert zbora. Zelo pa so bile njegove pevke presenečene, ko jih je v k&k centru pozdravil tudi avstrijski ambasador v Sarajevu dr. Zdravko Inzko.

Razstava fotografij na temo »Ponižanje lepote« v k&k centru je odprta do 5. oktobra 1996.

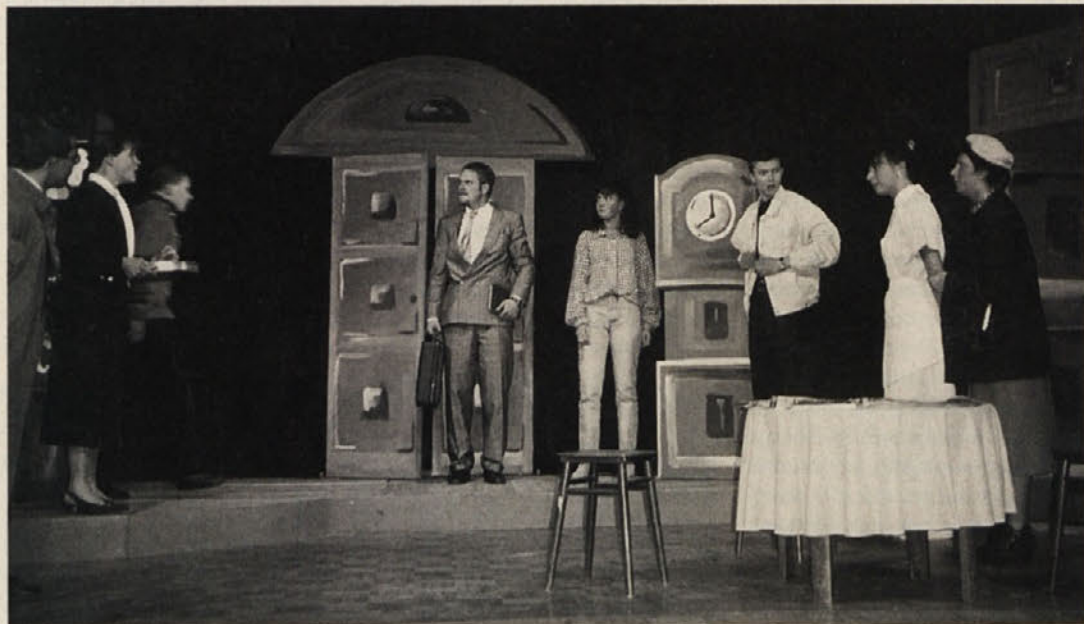
Franc Wakounig

Fotografska razstava ob dnevih bosanske kulture

PREMIERA V SELAH

Ura oziroma »Dan oddiha«

Prizor iz komične in za gledalce sproščujoče premiere v Selah

Ura oddiha je bila za občinstvo, ki se je sproščeno smejalo zapletom, nesporazumom in igralskim domislicam mladih selskih igralcev, ki so pod vodstvom režiserja Francija Končana spet predstavili svoje kulturno delo in poželi krepak aplavz.

»Dan oddiha« je starejša komedija ruskega pisatelja Valentina Katajeva s tipično bulvarno vsebino, prenešeno pač v ruske razmere. Smešnost zgodbe je zgrajena na napačnih informacijah med protagonisti ter

nesposobnosti jasnega in odkritega pogovarjanja. Jasno, da »dobri ljudje« doprinesejo svoje k opravljanju in čenčanju. Nasilno psihiatriziranje v počitniškem domu, čeprav kot komičen gag, pa je za tistega, ki ve za nekdanje metode psihiatrije v Sovjetski zvezi, kar malce grozljivo. Za kar pa igralci ne morejo ničesar: taka ljubosumnost in nezaupanje med dvema ljubečima se je že od sile in bi jima človek najraje rekel: pa pojdiva narazen!

S krepkimi črtami so se Selani izognili dolgovoznemu besedičenju in vnesli dovolj situacijske komike, ki jim je pomagala tudi pri ustvarjanju tempa: kakor je v začetku šlo malo »cagavo«, pa so se kar hitro ujeli. Silvija Malle in Martin Dovjak sta tudi tokrat bila »zvezdi«, presenetili pa so tudi drugi.

Tehnično osebje pa »raste« že doma: za sceno je poleg igre poskrbel Toni Stern.

S. W.

Kvartet »Rož« na Euromusici '96

Na letošnjem mednarodnem televizijskem festivalu EUROMUSICA '96 bodo ob koncu tega tedna častno naloge za našo narodno skupnost in vso Avstrijo opravili pevci Kvarteta »Rož« Simona Rovšek, Danica Urschitz, Karli Krautner in Stanko Pörtsch. V starodavnem madžarskem kraljevem mestu Szekesfehervar bodo nastopili v čudovitem ambientu srednjeveških ulic, v stolnici in na slavnost-

nem koncertu. Tradicionalni glasbeni višek leta bo Evropska regionalna televizija posredovala v vse dežele kontinenta. Videli ga bomo tudi na slovenskih ekranih v Avstriji. Nastop slovenskega kvarteta na mednarodni prireditvi (sodelovale bodo skupine iz dvajsetih držav) je posredovala Evropska asociacija radiotelevizijskih ustanov malih narodov in narodnosti.

1

MIROVNI FORUM '96

Prekoračiti meje na Bližnjem vzhodu

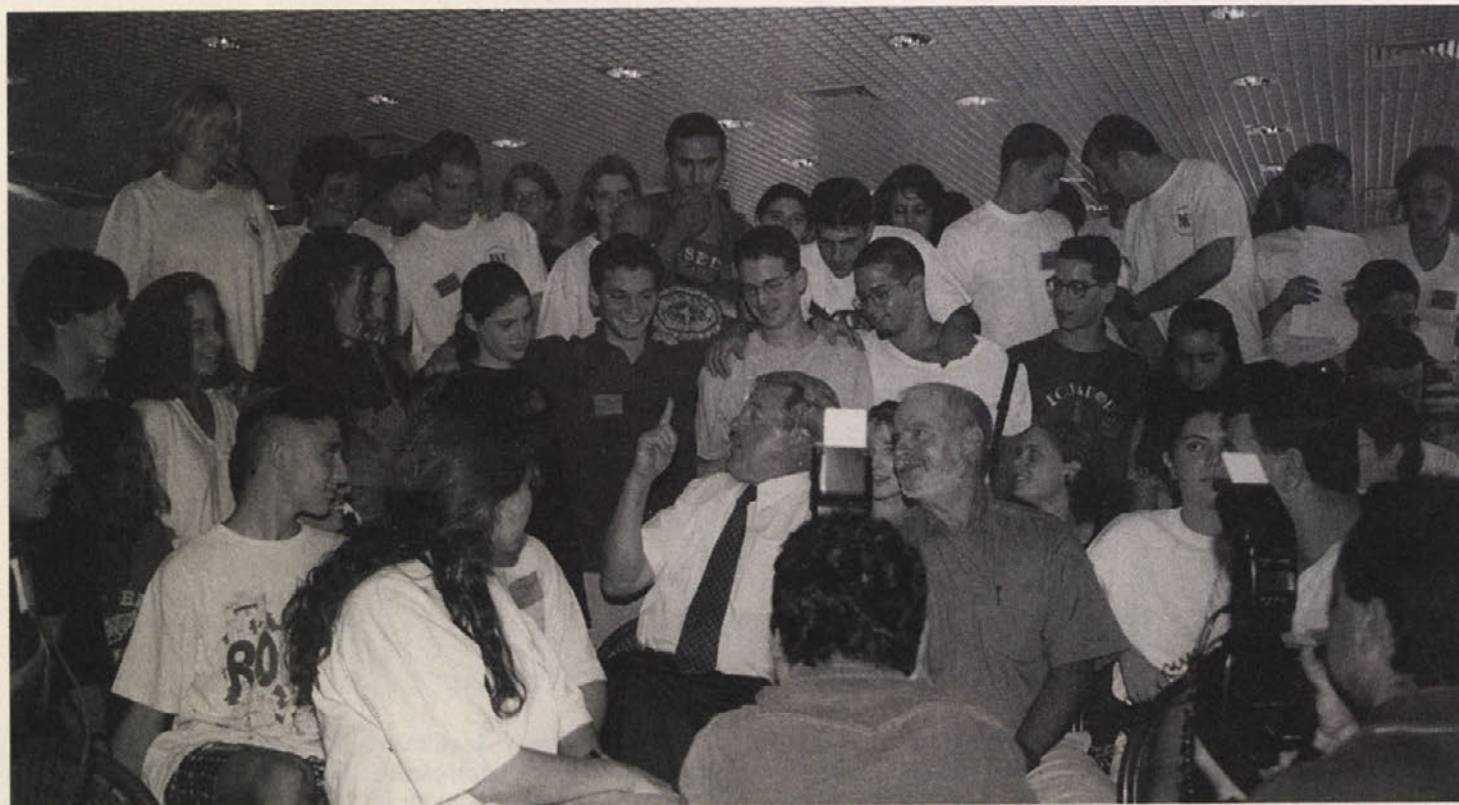
Piše Christof Cesnovar

Marsikdo se spomni članka »Ponovno srečanje s prijatelji z Bližnjega vzhoda«, katerega sem objavil lansko poletje v Slovenskem vestniku. Za tiste, ki še ne vedo, za kaj gre, sledi kratka razlaga: Leta 1994, meseca junija je bilo srečanje mladine z Bližnjega vzhoda na Dunaju. To srečanje je organiziral dunajski Bruno-Kreisky-Forum. Mladina iz Jordanije, Izraela, Egipta, Palestine ter Avstrije se je za 10 dni srečala na Dunaju, da bi diskutirala o miru na Bližnjem vzhodu. Celotni potek te konference je bil sorazmerno formalen, kajti vse delegacije so več ali manj vztrajale na svojih stališčih. To je povzročilo, da je prevladala politika, ne pa zdrav razum udeležencev konference. Kljub temu je bilo sklenjeno, naj se mladina ponovno zbere in se še nadalje pogaja o miru na Bližnjem vzhodu. Bruno-Kreisky-Forum je bil enakega mnenja, kajti smiselno bi bilo le nadaljevanje tega projekta, sploh pa nadaljevanje z istimi udeleženci, saj bi tako lahko videli, kako se mnenja preko leta spremenijo.

Tako smo se v avgustu leta 1995 spet srečali v Lindabrunu. Takrat brez delegacij iz Egipta in Jordanije, kajti primanjkovalo je denarja. Kot vemo, je naš kancler dr. Franz Vranitzky dobil Fullbrightovo nagrado v Washingtonu, ki je bila dotirana z 50.000 dolarji. To je rade volje dal na voljo našemu Forumu za nadaljnje projekte na Bližnjem vzhodu. Prav zato smo z našim projektom lahko nadaljevali in tako z veseljem o tem spet poročam.

Moto letošnjega foruma je bil CROSSING BORDERS z namenom, da bi prekoračili vse meje sodelujočih delegacij z Bližnjega vzhoda in se ob tej priložnosti pogovarjali o nadaljnjih projektih, o miru, prijateljstvu in problemih, ki jih imajo ljudje v tem delu sveta vsak dan. Bruno-Kreisky-Forum je spet prevzel celotno organizacijo, ki je trajala več kot tričetrletja; zmenili so se, da bo tokratno srečanje trajalo deset dni. Avstrijci smo bili seveda radovedni, katere dežele sploh želijo sodelovati. Razveselilo nas je, ko smo zvedeli, da želijo priti Jordanci, Izraelci, Palestinci, ne pa Egipčani, to pa verjetno iz političnih razlogov, saj se je v letošnjem maju spremenila politična slika v Izraelu.

Program, ki je bil izdelan za naše srečanje, nam je obetal veliko prijetnih, pa tudi napornih stvari. 1. septembra smo prileteli v Tel Aviv in od tam naprej s štiripropelnim letalom v Eilath. Tam smo srečali vse naše prijatelje. Skupno jih je bilo okoli 70. Ker smo morali hitro odditi v hotel Moriah na slavnostni sprejem, nam je preosta-

Udeleženci mirovnega foruma z avstrijskim zveznim kanclerjem Franzom Vranitzkim

lo malo časa, da bi se po enem letu pogovorili o vsem, kar se je medtem zgodilo. V hotelu so nas čakali že zvezni kancler Vranitzky in ugledni predstavniki iz politike. Sprejem je bil enkratni, zavedali smo se, da je bil sprejem tudi za nas mladince in ne samo za politike. Varnost je imela seveda eno izmed najvažnejših vlog v poteku celotnega srečanja. Skupina varnostnikov ni skrbela le za našega kanclerja, tudi za našo delegacijo je bila odgovorna ena, brez nje se sploh nismo smeli gibati. Vsakdo se je zavedal, da je varnost nekaj tako pomembnega v tej deželi, da mimo nje enostavno ne gre. Hujše probleme v zvezi z varnostjo pa smo šele imeli, ko smo hoteli iti v Betlehem, v palestinsko avtonomijo; o tem pa bom poročal pozneje.

Drugi dan smo bili še posebno ponosni, kajti kancler Vranitzky nas je osebno prišel obiskat še enkrat, da bi se še bolj intenzivno pogovarjal z nami in o naših pričakovanjih. Po kratkem govoru nam je dal možnost, da mu zastavljamo vprašanja o perečih problemih, kljub temu, da je bil v časovni stiski – par ur pozneje se je

srečal z Arafatom. Seveda smo bili radovedni, o čem se bo pogovarjal z njim, nakar je rekel, da ne samo o politični situaciji Palestincev v Izraelu, temveč tudi o njihovi ekonomski situaciji. Avstrija je ob tej priložnosti ponudila palestinski vladni visoko finančno podporo, govorilo se je, da celo okoli 30 milijonov dolarjev.

Po srečanju s kanclerjem pa smo se sami lotili dela, imeli smo nalogo ljudem in predvsem mladini pokazati, da je bistveno, da vsak pokaže razumevanje za probleme drugega in ga tudi sprejeme kot enakovrednega partnerja, kar v tej deželi ni samoumevno. Da bi to nalogo uspešno opravili, smo se seveda morali pogovarjati z mladino teh dežel. Tako smo šli v šolo v Eilath in se tam pogovarjali v skupinah z različno starimi mladinci in prvič videli, kakšno mnenje imajo. Moram reči, da sem bil zelo presenečen nad njihovimi odgovori, kajti doživeli smo – vse od tolerance do popolne ignorance. Pripravljenost izraelske mladine za skupno življenje s Palestinci je sorazmerno majhna, kljub temu da si vsi želijo miru v svoji deželi. Pot je nakazana in vsak

ve, da je mir najosnovnejši pogoj za rešitev tega problema. Razlika je le v tem, da so nekateri bolj, drugi pa manj pripravljeni uvideti, kakšna je stvarna situacija. Ravno to je bila naša osnovna naloga, da pripravimo izraelsko mladino na to, da končno upošteva dejstvo, da v njihovi deželi živita dva naroda, drug poleg drugega. Palestinci si tudi želijo miru, kljub temu, da imajo včasih, ko vidijo in tudi na lastni koži občutijo, kako ravna Izraelci z njimi, le malo upanja; npr. čakanje na Check pointu, da smejo sploh do univerze oz. do delovnega mesta, ali naseljevanje Izraelcev v krajih, kjer živi zelo veliko Palestincev itd.

Seveda ni bila naša naloga, da bi rešili te zapletene politične probleme. Naša naloga je bila, da smo tolerantni drug do drugega in da drugim pokažemo, da je skupno življenje mogoče le ob obojestranski strpnosti, posebno še tistim, ki ne verjamejo v mir.

V Izraelu, se pravi v Eilathu, smo bili štiri dni našega biva-

nja, med drugim pa smo si ogledali tudi Rdeče morje. Šli smo v podmorski observatorij, kjer smo videli morske pse, želve in različne ribe vseh barv, ki jih sicer poznamo samo iz oddaj na televiziji. Enkratno pa je bilo tudi to, da se nas ribe pri potapljanju niso ustrašile in da niso zbežale. Tako smo mogli zelo dolgo občudovati krasote morskega življenja. V teh štirih dneh smo bili tudi še na obisku v kibucu, ki je eden izmed največjih proizvajalcev mlečnih izdelkov v Izraelu. Na nekem posebnem polju smo posadili mlada drevesa v znamenje miru med Izraelci, Palestinci, Jordanci in Avstrijci.

To so bili prvi dnevi na Bližnjem vzhodu, ker pa je bila tema celotnega potovanja »Crossing borders« smo mogli 5. septembra prekoračiti jordansko mejo, da bi se peljali v Aquabo. O tem, kako smo »prestopili« mejo v Jordanijo in kaj smo tam doživeli, bom poročal v prihodnji številki Slovenskega vestnika.

Motiv iz Jordanije

Mozaik, ki so ga udeleženci položili na mejni črti kot simbol miru in sožitja

JESENSKA SREČANJA NA PREVALJAH

Razstavi čipk in starih kmečkih oblačil

Priprave pred otvoritvijo razstave čipk

Na nedavnih tradicionalnih jesenskih srečanjih na Prevaljah so ob obilici prireditelj odprli tudi prvo razstavo klekljanih čipk, poimenovano Umetnost v belem in razstavo starih kmečkih oblačil Mežiške doline Iz babičine skrinje. Prva pomeni noviteto na Koroškem, druga pa oživlja preteklost.

Ročno umetelno tkanje, imenovano klekljanje čipk oz. čipkarstvo poteka s prepletanjem sukanca na posebni blazini, prebadani z bucikami v izbranem vzorcu. Izdelki ročnega dela so praviloma beli okrasni prtički, dodatki svečanim oblačilom, zavesam, pregrinjalom in podobnem. Klekljanje pa zahteva znanje in veliko vztrajnosti. V Sloveniji ima tristoletno tradicijo, ohranilo pa se je najbolj v Idriji, Železnikih in Žireh. Zelo priznane so čipke iz Idrije, kjer so s čipkarstvom pričele žene priseljenih čeških in nemških rudarjev, ki so to obrt prinesle tudi v Železnike na Gorenjsko. Pomembno je bilo, da so bile med njimi tudi učiteljice in je učenje klekljanja potekalo organizirano. V tej dolgi dobi je doživljalo vzpone in padce ter pomenilo pomem-

ben vir peživiljanja družinam delavcev, ki so ga prispevale žene. Najpomembnejše tržišče jim je in še predstavlja Italija. Industrijsko tkanje čipk je to obrt ogrozilo, vendar se je klekljanje ohranilo in doživlja na Slovenskem preporod. Na eni strani gre za možnost zaslужka, saj so se ženske praviloma hitro znale samoorganizirati v obdobjih gospodarskih kriz in pomajkanju delovnih mest; klekljanje pa daje tudi zgolj možnost umetniškega ustvarjanja. Na Koroškem uvajanje te umetne obrti, ki jo je pred petimi leti pričela poučevati Marija Apohal, sovpada z naraščajočo brezposelnostjo ob prehodu na tržno gospodarstvo. Sama se je naučila med odraščanjem v Železnikih. In po štiridesetih letih življenja na Koroškem je to svoje znanje začela prenašati na zainteresirane žene in dekleta. Tako jih je doslej imela v uku sto, polovico odraščajočih in med njimi tudi dva fanta. Začela je na osnovni šoli Prevalje, sedaj pa so v to obliko zunajšolske dejavnosti vključene tudi obe ravenski osnovni šoli. Razstavljene izdelki klekljanih čipk predstavljajo petletno bero.

Častna gostja razstave je bila upokojena učiteljica Mira Kejžar iz okolice Železnikov, ki se je s klekljarstvom srečala že kot otrok. Končala je tudi šolo umetne obrti in vsa ta leta poučuje tudi klekljarstvo; izdala je priročnik opremljen z vzorci, ki jo posebej zanimajo. Na čipkarskih razstavah z veseljem opazuje končno obliko vzorcev, ki jih je zasnovala. O razstavi na Prevaljah je presenečena dejala: »Kljub temu, da na Koroškem čipkarstvo nima tradicije, me presenečata množičnost in visoka kvaliteta izdelkov.«

»Iz babičine skrinje«

Člani Društva kmetič Prevalje, ki poleg izobraževalnih programov ohranja in oživlja stare kmečke običaje, je predstavilo stare kmečke noše in druge predmete iz tistih časov. Za razstavo so si rekvizite izposodile na kmetijah v Mežiški dolini in od kulturnih društev z Raven, iz Šentanela in Črne. Obiskovalci so prejeli tudi zgibanko, ki podrobno opisuje vrste oblačil in načine oblačenja naših prednikov s kmetij v Mežiški dolini na prehodu iz prejšnjega stoletja, ko sta bila ovčja volna in lan osnovni surovini, ki so jih naši predniki znali sami pridelati in predelati. Danes vemo, da so to zdravi materiali. Na zloženki so natisnjeni tudi reki, ki jih je spisal Mitja Šipek v narečju: Hodni (laneni) prt na moč, za to prvo noč.

Volna pa „vam“, repica vsak dan, / težko je švo, a lepo je bvo. / Bukove hvače, pa borovi knofi, / Črnjani pa rajajo, da pokajo krofi. / Vsak gvant je lep, če greje srce. / Najlepši gvant je mel moj fant. / Hodni prt od zibke do groba.

Razstava je bila prava paša za oči tudi po zaslugi aranžerke Jane Golob.

Samo Šavc

Pismo bralke

Miselna pobuda

Spoštovano uredništvo, že nad dvajset let sem abonentka Slovenskega vestnika. Pred menoj leži zadnji tednik, štev. 37, ki je rabil iz Celovca do Rena cel teden, namreč od 11. do 18. septembra. Neštetokrat sem se že vprašala, ali je ta ali ona beseda tiskovna napaka ali pa sploh ne zastopim več slovenščine? Gotovo, nisem študirana, ampak ali ni mogoče pisati in tiskati časopis tako, da ga zastopimo tudi ljudje, ki nimamo mogočnosti govoriti dnevno materini jezik. Na primer pišete v omenjeni izdaji na strani 4 o razstavi o zločinah »vermahta«. Meni zveni ta beseda ravno tako, kot bi Nemec napisal »Zelowez«. To se njemu ne bo zgodilo, on bo raje napisal Klagenfurt in konec. Zakaj Slovenski vestnik, oz. podpisani gospod Franc Wakounig ne uporablja izvirno besedo »Wehrmacht«? V tej zvezi vprašam, kako se da prestaviti sledeči stavek v nemščino: »Razstava da razbija življenjsko laž o »čistem« vermahtu in poznejši rodovi da imajo pravico do celotne resnice.« Kaj pomenijo in zakaj se uporabljajo kratice VP in LiF? Meni in mislim še drugim bralcem takšne kratice niso znane in jih je v zamejstvu, inozemstvu

težko analizirati.

Da vidite, oz. malo pomislite, kako skrajno je Vašo poročanje, še stavka na isti strani. V drugem članku, podpisanem s soznačnico »jo«, pa tudi Slovenski vestnik uporablja izvirno besedo »Wehrmacht«. Ravno tako je v prispevku gospe Milke Kokot napisana beseda tako, da jo zastopim. Kakor je cel govor lahko razumljiv in dober! Brez zamere, veselim se na prevod navedenega stavka. Z lepimi pozdravi

Johanna Johannknecht
Kirchberg, Nemčija

Spoštovana bralka!

Najprej iskrena zahvala za Vašo pobudo. Veseli nas, da tako temeljito prebirate naš list in da ste pri tem tudi kritični! S pisanjem wermachta je takole: seveda je vermaht čista spake-dranka – pravilno je wermacht, pisano z malo začetnico (Slovenski pravopis – str. 962). Vaš kritiziran stavek pa se v nemščini glasi takole: Die Ausstellung zerschlägt die Lebenslüge von der »sauberen« Wehrmacht und die späteren Generationen haben ein Anrecht auf die gesamte Wahrheit.

Še se kaj oglasite. Lep pozdrav v Vaše oddaljeno Porenje!

Uredništvo

IZ ŽENSKEGA VIDIKA

Če le ne bi bilo dela v gospodinjstvu

piše Štefka Vavti

Verjame ali ne: zakoni, v katerih mož pomaga ženi v gospodinjstvu so boljši kakor tisti, kjer je za vse odgovorna žena sama. In še nekaj – žene, ki imajo občutek, da jih mož pusti same z gospodinjstvom in z vzgojo otrok, se bolj pogosto ločijo; prav iz tega razloga. Raziskave so pokazale, da je to celo drugi najvažnejši vzrok za ločitev, za nezvestobo, ki je še vedno na prvem mestu.

Poznate občutek jeze, ki vas popade, ko spet nesete smeti in odpadke v kontejner, potem ko jih mož ali pa otroci uspešno ignorirajo že dva dni, čeprav ste jim jih že postavile k vratom? Nekateri se morda zjezi-jo, ker najdejo vsak dan v umivalniku dlake njegove brade (zakaj neki jih ne more splakniti?), druge, ker vedno pozabi zapreti zobno pasto ali ker njegovo perilo leži nekje na tleh (kakor bi bilo pretežno, da bi ga kar sam pospravil v pralni stroj, ki stoji pol metra stran!).

Morda si včasih ob takšnih doživljajih želite, da ga sploh ne bi bilo v stanovanju, ali pa vsaj, da bi imele zase lastno kopalnico, brez njegovih reliktoev.

Vem, da to ni le problem, ki ga imamo ženske (včasih je tudi obratno!) – ni mi torej do tega, da bi posploševala, ker poznam dovolj moških, ki gledajo na to, da pustijo za seboj kopalnico takšno, kakršna je bila prej...

Vendar, kako živeti, če imate doma prav takšnega moškega, kakršnega sem prej opisala?

Če je sicer vaš partnerski odnos v redu, boste zagotovo našle v pogovoru skupno pot. Ena možnost je ta, da eden prevzame odgovornost za nekaj – morda za kuhinjo, drugi za kopalnico in stranišče. Lahko se pri tem tudi menjata in celo otroci naj se naučijo (s tem da prevzamejo delček odgovornosti), skrbeti za red.

Iz svoje izkušnje vem, da moj sin kar rad prevzame kakšno nalogo, če mu pri tem dam občutek, da se res veselim njegove pomoči in da je to njegovo delo zame pomembno. Morda je pri vas podobno? Izjema so včasih mladostniki v puberteti, ki iz vsake vaše želje, da kaj pospravijo za seboj, znajo napraviti dramatičen konflikt!

Vsekakor sem prepričana, da se tudi za ta problem najdejo rešitve – in če navsezadnje samo ta, da se zaveste (in ste odprte tudi za to) kaj vse napravi za vas mož/prijatelj. Morda res ne v gospodinjstvu, temveč zunaj hiše...

Zanimiva je bila tudi razstava kmečkih oblačil

PRIREDITVE

ČETRTEK, 26. 9.

- ŠENTJANŽ, k & k center
19.30 Predstacija sodobne bosansko-hercegovaške literature
CELOVEC, BKS-Saal, St. Veiter Ring 43 – Tage neuer Musik
20.00 Poemes (koncert); nast. H. Wiener-Einhauer (sopran), Martin Steffan (tenor), Günter Mattitsch (bariton), Dietmar Pickl (bas) Werner Dafeldecker (E-kitara), Gunter Schneider (E-kitara), Burkhard Stangl (E-kitara), Uli Fussenegger (kontrabas)

PETEK, 27. 9.

- TINJE, v Domu
19.30 Predava dr. Jože Till iz Celovca: Novo poganstvo in desni ekstremizem
SELE, v farnem domu – PD Sele
20.00 Predstavitel pesmarice H. Artača »Sedliški zvonovi«; sod. MePZ Sele, Kvartet bratov Smrtnik, ans. Korenika iz Šmihela

SOBOTA, 28. 9.

- TINJE, v Domu
19.30 Koncertni večer; Anja Kapun (klj. flavta), Johannes Kobald (klavir, čembalo), Gudrun Mitterer (sopran)
ŠENTJANŽ v R., k & k center
20.00 Wilhelm Reich: Govor malemu človeku, režija Samo Strelec, igra Vlado Novak
KOTMARA VAS, pri Pušniku v Šentkandolfu – SPD »Gorjanci«
20.00 Veselica SPD »Gorjanci«; za ples igrajo Muzikantje iz Podjune

NEDELJA, 29. 9.

- RADIŠE, v kulturnem domu – ZSI
14.00 Občni zbor Zveze izseljencev
ŠMIHEL, na Davidovem travniku — KPD Šmihel
14.00 Vaški praznik

PONEDELJEK, 30. 9.

- ŠMIHEL, v farni dvorani – Ansambel Korenika, KPD Šmihel
20.00 Ansambel Korenika predstavlja svojo zgoščenko »Podjunska ohcet«, stare pesmi in melodije, ki jih je zbral mag. Bertelj Logar
GOLOVICA (Wölfnitz), v župnijski cerkvi – Tage neuer Musik
20.00 Salomonova visoka pesem, koncert. Izjava Ensemble Hortus Musicus

TOREK, 1. 10.

- TINJE, v Domu
18.00 Pogovor o jezikovnih težajih: slovenščina za začetnike in napredujoče; vodi mag. Eva-Marija Verhnjak-Pikalo

ČETRTEK, 3. 10.

- TINJE, v Domu
19.00 Jaz in moja samozavest, pred. Sonja Kraxner in Magdalena Koschutnig
VELIKOVEC, v gradu
19.30 Dia-predavanje »30 mesecev na strehi sveta«; pred. Max Santner, vodja dokumentacij »Universum«

PETEK, 4. 10.

- TINJE, v Domu
19.30 Koncert: prof. Gruber (violina), prof. Saydam (klavir) in Bianco (kitara)

NEDELJA, 6. 10.

- BRAČAN pri KRMINU (BRAZZANO / Cormons), Italija – Club Tre popoli
10.30 Alpen-Adria-Tandem-Treff – Srečanje pri Vinogradništvu Kitzmüller, Via XXIV Maggio 56
Izlet v Sežano in Devin – SPD »Jepa-Baško jezero«
Izlet v Sežano, Devin in na Sv. Goro;
odhod izpred kulturnega doma na Ledincach ob 6. uri, iz Loč ob 6.10 in iz Maloš ob 6.15.
Prijava na tel: 04254/3349 (Mirko Singer)

RAZSTAVE

- CELOVEC, pri Joklnu, Badgasse 7
Marianne Bähr, mešane tehnike in kolaži
CELOVEC, hiša diocese, Tarviserstr. 30, v kavarni Hermann Falke
ŠENTJANŽ, k & k center
Erika, Michael in Birgit Jenko, olje, akvarel, akril;
Razstava bosanskih umetnikov
ROŽEK, Semislavče, galerija Rožek Šikoronja
Generacija 82, umetniki iz Slovenije

RAZSTAVA

Uničevalna vojna –
zločini wehrmachta 1941 do 1945

Razstava hamburškega Inštituta za družbene raziskave v
likovnem razstavišču RITTER v Celovcu

še do 6. oktobra, dnevno od 10. do 20. ure

ČETRTEK, 26. 9.

- 19.00 GegnerInnen von gestern

PETEK, 27. 9.

- 19.00 Globočnik und die Kärntner in Lublin (dr. Karl Stuhlpfarrer; Euthanasie und Holocaust in Kärnten (mag. Helge Stromberger)

SOBOTA, 28. 9.

- 19.00 Still ist das Land II, multimedia performance
21.00 Konzertnacht im KULT s skupinami Extended Versions, Nar Malik in DJ's.

TOREK, 1. 10.

- 19.00 Abschiedsbriege von Kärntner
WiderstandskämpferInnen z glasbo Extended Versions: »Angst macht krank«, tekst Axel Corti

ČETRTEK, 3. 10.

- 19.00 Jiddische Lieder und neue Chansons s Sandro Kreisler; predstavitev knjige; Tusia Herzberg: »Der lachende Sand«

PETEK, 4. 10.

- 17.00 Predstavitel knjige »Der Waldheim-Bericht der Internationalen Historikerkommission«; videofilm »Land der Väter«
20.00 Kärnten hat reagiert! (Podijska diskusija)

SOBOTA IN NEDELJA, 5. IN 6. 10.

- 9.00 do 18.00 Internationales Symposium »Die Waffen SS«

SOBOTA, 5. 10.

- 19.00 Kärntner Lieder-Abend

PONEDELJEK, 7. 10.

- 19.00 Wehrmacht und italienische Kriegsgefangene, predava dr. Gerhard Schreiber

SPD »ZARJA« IN SPZ

vabita
na predstavo
plesnega teatra Ikarus

»TRETJA
ŽENSKA«

v soboto, 5. oktobra '96
ob 19.30 uri v farni
dvorani v Železni Kapli.

POSOJILNICA-BANK
PODJUNA-Dobro! vas
odda

stanovanje v najem
tel. 04236/2076

Dajemo gostilno
»Podgrad«
v Šentjakobu v najem.
Posojilnica-Bank
Šentjakob tel. 04253/314

Praznujejo

Mici Ibovnik iz Šentjakoba - osebni praznik; Hilda Moser iz Dobrle vasi - 59. rojstni dan in god; Terezija Struger iz Podna - 85. rojstni dan; Matevž Mischkulnik iz Branče vasi - 70. rojstni dan; Matko Roblek iz Sel - 50. rojstni dan in god; Roza Koschutnik iz Železne Kaple - 95. rojstni dan; Neži Povše z Radiš - 50. rojstni dan; Pepca in Lojze Možina - 30. obletnico poroke; Alojz Roschmann s Senčnega kraja pri Pliberku - 88. rojstni dan; Angela Sedelšek iz Dolinčič - 70. rojstni dan; Hubert Dumpelnik iz Štebna - rojstni dan; Simon Kogelnik iz Štebna - 50. rojstni dan; Nani Ogris - Kopajnikova - osebni praznik; Lenči Uznik - Gašperjeva - osebni praznik; Marija Dovjak iz Šmarjete -

osebni praznik; Žnidarjeva Mili s Šajde - dvojni praznik; Krista Zunder - Magrova iz Lokovice - 40. rojstni dan; Ursula Uznik iz Borovelj - 72. rojstni dan; člani društva upokojencev Pliberk: Miha Lubas, Angela Mlinar, Justi Koletnik in Jožef Kanauf - rojstni dan; Miha Logar iz Prible vasi - rojstni dan; Miha Golavčnik iz Podjune - rojstni dan; Terezija Pasterk iz Kokij - rojstni dan; Terezija Blajs iz Pudaba, Terezija Picej z Žamanj - rojstni dan, Hanzl Kežar s Horc - rojstni dan; Jože Oitzl s Polane - 84. rojstni dan; Sigi Piček iz Semi-slavč - osebni praznik; Hubert Cidej iz Vogrč - 48. rojstni dan; Folti Paulič iz Hodiš - rojstni dan; Drago Pörtsch iz Holbič - rojstni dan; Miha Traunik iz Malčap - rojstni dan.

SLAVLJENCEM ČESTITA TUDI SLOVENSKI VESTNIK

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 26. 9.

- 18.10 Rož - Podjuna - Zilja.

Petek, 27. 9.

- 18.10 Kulturna obzorja.

Sobota, 28. 9.

- 18.00 Od pesmi do pesmi - od srca do srca.

Nedelja, 29. 9.

- 6.08 Dobro jutro, Koroška - Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel (mag. Ivan Olip).
18.00 6 x 6 - Domače uspešnice.

Ponedeljek, 30. 9.

- 18.10 Kratak stik: Regionalni center Pliberk s tednom odprtih vrat.

Torek, 1. 10.

- 18.10 Otroška oddaja.

Sreda, 2. 10.

- 18.10 Domača glasbena mavrica.
21.04 Glasbena oddaja.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 29. 9.

- 13.30 ORF 2

PONOVI TV

PONEDELJEK, 23. 9.

- 16.20 TV SLO 1
1.50 ORF 2

Z naslednjimi prispevki

- Gospodarski center Sele - doslej največji izziv za interesno skupnost selskih kmetov.
- Urad zveznega kanclerja predlaga dodatne dvojezične topografske napise. Zato pa je potrebna sprememba odredbe o dvojezičnih napisih.
- Celovška tedenska tržnica je še danes, 235 let po razglasitvi, kraj, kjer je prisotna tudi slovenska beseda.
- Posebne ljubezenske izpovedi domovini in narodu so pesmi Hanzija Artača.
- Skodle in violine iz Kanalske doline.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov
s posebnim poudarkom na
narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Glavna urednica Sonja Wakounig;
uredniki Jože Rovšek, Franc Wakounig,
Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na
Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

TRETJE GOSTOVANJE ZBORA GALLUS PRI SEVERNOAMERIŠKIH ROJAKIH

2

S soncem v novi svet

Mesto Los Angeles dela vtis ogromnega, neskončno dolgega rekreacijskega vaškega naselja, ki ga mestoma presega jo nebotična središča kot na primer upravno in kulturno središče Down Town. V široki dolini se kraj razprostira nad 100 kilometrov daleč. Ker so na tem območju odkrili bogate zaloge nafte, je mesto v nekaj desetletjih naraslo v tretjo največjo naselbino ZDA.

Središče Santa Monica šteje 4,5 milijona prebivalcev, vele-mesto z obrobni četrtmi pa približno 9 milijonov. Ta koncentracija prebivalstva na nekdanj indijanskem, pozneje od Špancev zavzetem naseljenem področju je bila možna le, ker jim je po naravnem padcu sem uspelo napeljati reko iz daljnih obrobni gorovij.

V Los Angelesu sta zbor Gallus ob večerji na vrtu gostinskega podjetja v bližini našega hotela sprejela tako avstrijski kot tudi honorarni konzul Slovenije. Gallus se jima je odzval z venčkom narodnih in pri občinstvu požel bujen aplavz.

Naslednjega dne dopoldne je naš zbor doletela izredna čast, da je bil sprejet pri mestnem svetu Los Angelesa, kar sta zanj izposlovala naša dva konzula. Gallus se mu je zahvalil z ubranim kratkim nastopom.

Poleg najpomembnejših delavnic letal na svetu, avtomobilske

Gallusovi pevci v Los Angelesu pred Piccasovo skulpturo

industrije in zmogljivih rafinerij, se Los Angeles ponaša s svojo »tovarno sanj« v modernih okrajih Hollywood in Beverly Hills, ki način angloameriškega sanjarjenja posreduje vsemu ostalemu svetu.

Zvečer istega dne je Gallus prepeval slovenskemu občinstvu v njihovem domu v Fontani, v vzhodnem predmestju Los

Angelesa. Harmonike z narodnimi vižami ob sprejemu so ustvarile prijetno vzdušje, kate-rega je navdušenje nad petjem Gallusa še stopnjevalo.

22. avgusta nas je turneja povezovanja Slovencev po svetu privedla v sedemmilijonsko mesto Chicago, prestolnico države Illinois ob Michigan-skem jezeru. Že leta 1820 se je

sem priselil prvi Slovec, trgovec. Trgovanje s krznom, posebno bobrovim, ki so ga kupovali od Indijancev, je bilo značilno za slovenske priseljence tega območja. Michigansko jezero je čisto, modre barve in je – čeprav celinsko vodovje – večje od Jadranskega morja!

Pod svojo streho so nas sprejeli patri frančiškani v romarskem poslopju njihovega kakih 40 kilometrov zunaj Chicaga ležečega samostana. Na njihovem skromnem pokopališču je našel v povojni dobi svoje zadnje počivališče ljubljanski škof in koroški rojak dr. Gregorij Rožman. Na ogled mesta nas je vodila prijazna gospa Lekovar. Med drugim smo si ogledali enega izmed dvanajst leta 1893 ustanovljenih bančnih zavodov, umetnostno galerijo in izredno zanimivi »Board of Trade«. To je chikaška trgovska borza. Dvorana dogajanja (gledali smo jo od zgoraj) dela vtis ogromnega mravljišča z vrvežem trgovcev in kupcev raznih narodnosti, ki barantajo z določeno gestiko s preko zvočnikov in ekranov

ponujeno robo (pretežno pšeni-co, koruzo, sojo, pa tudi s srebrom in zlatom). Stene ogromne dvorane so polne stalno menjajočih podatkov in informacij o dogodkih, ki vplivajo na spremembo tečajev vsega sveta.

Po mestnih ulicah kroži nadcestna železnica in razbremenuje natrpani cestni promet. Bus nas je vozil nekoliko vzdolž mestne obale Michiganskega jezera (ki je v celoti dolga 29 milj, t. j. 46,6 km), kjer se vrstijo inozemske ambasade, in mimo Lincolnovega parka spet proti mestnemu središču. Grede smo spremljali zanimivo generalno vajo za letalsko zračno predstavo naslednjega dne.

S State Building of Illinois, najvišjega mestnega nebotičnika, smo uživali sijajni panoramski razgled na celotno, do horizonta segajočo naselbino in jezero.

V 16. nadstropju steklene velestavbe sredi Chicaga je Gallusov zbor sprejela brhka referentka za manjšino Illinois (v celoti jih ima na skrbi 50!). Zelo je naklonjena slovenski manjšini, ki je zelo agilna in si je zgradila svoj dom, medtem ko druge manjšine nazadujejo. Radostno je sledila ubrano izvedenima pesmima »Dober večer, ljubko dakle« in »Tiho skrita med gorami«, s katerima jo je počastil naš zbor. Gallusu je izročila osebno pozdravno pisanje samega guvernerja in dve informativni brošuri o Chicagu.

Sledil je prost dan v Lemonu, ki ga je mladina koristila za športne podvige. Zvečer je priredil Gallus pevski koncert v veliki dvorani na novo zgrajenega Slovenskega doma, ki ga je deloma subvencionirala tudi Slovenija. Žal zaradi slabe akustike dvorane visoka raven izvajanja ni prišla docela do veljave. Šele ko je naš pevovodja, reverend mag. Jože Ropitz, intoniral našo koroško himno in vabil poslušalce k sodelovanju, so se pokazali čustveno bolj odzivni in so se veselo vključili v skupen zbor. *Se nadaljuje*

Pripravi Milan Kupper

48

KRIŽANKA

Sonja Wakounig

1	2	3	4		5	6		7	8	9	10	11	12	13
14					15				16					
17				18				19	20		21			
22										23				
				24					25				26	
27			28					29			30	31		
		32				33					34	35		
36										37				

VODORAVNO: 1. največji francoski komediograf (Jean Baptiste Poquelin, Šola za žene, Ljudomrznik ...) 7. italijanski renesančni komediograf commedie dell' arte (Carlo, Krčmarica Mirandolina) 14. reka v Angliji skozi Stratford 15. kemijski znak za aluminij 16. propustno sredstvo za ločevanje primesi v tekočinah ali plinih 17. označitev 21. že umrla ameriška oz. angl. filmska igralka (Vivien, V vrtincu) 18. nesebična dejavnost za dosego idealov 19. znamka sredstva proti glavobolu 20. avtom. oznaka za Baden 21. raztelevalec v medicini 23. rimsko 4 24. kazalni zaimsek 25. v celotnem obsegu 26. reka na Peloponezu 27. okr. za »nemška republika« 29. rdeča poljska cevčica 30. temnorumenkasta barva 31. nekdanji

avstrijski smučar (Hans) 33. organ, ki ga komu vsadijo z operacijo 34. revna hiša, kajža

NAVPIČNO: 1. ljubkovalno ime za mater 2. prijava, naznanilo 3. starejša italijanska filmska igralka (Sofia) 4. pripadnik indijanskega plemena v Peruju 5. francoski klasični pesnik iz 17. stol. (Jean Baptiste, Fedra) 6. oblika imena Elizabeta 8. Osvobodilna fronta 9. vijoličasta barva 10. meso na čeljusti 11. eden od čutov 12. italijanska pesnica in pisateljica (Ada, 1870 – 1945) 13. usnje za izdelavo oblačil 18. najsevernejša zvezna država v ZDA 19. sušica, tuberkuloza 20. spremljevalec boga Amorja 25. nasprotje od vojne 27. glavni števniki 28. pojav na vodi 31. ples pod lipo, danes še ob štehvanih

32. Marko Pohlin 33. Ocvirk Tone 35. Nikola Tesla

Rešitev št. 47

VODORAVNO: 1. SARDINIJA 9. KRETA 13. AVIATIKA 14. POET 15. MAVRICA 16. ODUREN 18. OLAV 19. ARBORETUM 22. LIK 24. ULJ 25. REŠO 26. AS 27. NONSENS 31. RČ 33. TAINE 35. DILA 37. ABO 39. KORZIKA 41. CARINIK 43. RILEC 44. KRAMARICA 46. KK 47. MALTA 48. ALI 49. AL
NAVPIČNO: 1. SAMOTA 2. AVAL 3. RIVAL 4. DARVINIZEM 5. ITI 6. NICA 7. IKARUS 8. JA 9. KODER 10. REUTER ANN 14. POR 17. EMO 20. BLED 21. OJNICA 23. KONICA 27. STOIK 29. NEK 30. SLAMA 32. LOKAL 34. ARL 36. ARAL 38. BICA 39. KRK 40. AKT 42. IRI 45. RA

Pismo bralcev

Lanski sneg

V izdaji »Dvom« (sept./96) so bili med drugim tudi člani o Dvojezični TAK, ki so bili negativni napram šoli, profesorjem in vodstvu TAK. Če je dejstvo, da članki vsebinsko niso od podpisanih učencev, temveč slonijo na informacijah glavnega urednika, se sprašujem: »Kdo pa se skriva za glavnim urednikom, če se ta skriva za podpisanimi učenci?« Kdo ima interes, da stalno pogreva od gotovih reprezentantov vnešeno pseudokrizo med obema manjšinskima šolskima ustanovama? Komu je Dvojezična TAK največji trn v peti? Za našo šolo velja, da ravnamo z vsemi učenci/učenkami enako. Ali ni Kristijan Wrolich pravilno razmišljal, ko je zapisal (Dvom,

str. 16): »... vzrok je treba brezdvomno iskati v naši koroško-slovenski neumnosti, v neumnosti, ki nam vedno spet prinaša prepire in konflikte, čeprav jih sploh ne bi bilo treba.« Gospodarstvo potrebuje kvalificirane sodelavce. Vedno več podjetij ekspandira v prostor Alpe-Jadrán, tako v Sloveniji kot v Italiji. Naša skrb naj bi bila, da tega trga ne prepustimo le drugim in svoje energije ne uporabljamo za medsebojno nekonstruktivno kritiko, temveč koristimo svojo jezikovno in strokovno znanje in navajamo mladino k pozitivnemu mišljenju. S tem krepimo samozavest in kazalci uspeha nam bodo v potrdilo.

Mag. Maja Amrusch-Hoja,
voditeljica Dvojezične TAK

Bilčovs odnesel tri točke

Kljub ofenzivni igri igralcev Podkrnosa so zmagali Bilčovščani

Bilčovs: Schaunig, Schlemitz, Durnig, Strugger, Andrejčič, Lippusch, Krušic, Hartl, Rajnovič, Quantschnig, Kuess.

Gola: Krušic (9) in Quantschnig (90)

Podkrnos, 200 gledalcev, sodnik Trummer.

Zmaga Bilčovščanov nad zadnjim v podligi vzhod, Podkrnosom, preteklo nedeljo, je bila nekoliko po sreči, vendar zaslužena. Moštvo z Gur je vedelo, da jih čaka neprijeten nasprotnik, ki se bori proti izpadu iz podlige in za katerega velja geslo »boriti se do konca«. In res, ekipa iz Podkrnosa je dala vse od sebe, bila je celo v terenski premoči. Vendar nogomet ni samo igra z nogo, temveč tudi z glavo, predvsem pri izrabi lepih priložnosti. In teh je bilo kar nekaj na obeh straneh. Bilčovs je

od vsega začetka močno pritiskal in v 9. minuti je uspel. Obramba Podkrnosa ni mogla spraviti žoge iz kazenskega prostora in Johann Krušic je z nevarnim strelom iz kazenskega prostora povedel z 1:0. Obe moštvi sta menjaje napadali. V 30. minuti je Podkrnoščan Pacheiner nevarno prodril v kazenski prostor, vendar je njegov strel s petmetrske linije spretno ubranil zelo dobri vratar Bilčovsa. Domače moštvo je stopnjevalo pritisk, vendar je v zaključku igre ostalo brez sreče. Šele v 80. minuti je Peter Milloin z lepim strelom zaslužno izenačil. Pet minut pred tem pa se je zgodil hud prekršek nad nevarnim napadalcem Quantschnigom, obrambni igralec Podkrnosa ga je namreč podrl v izredni poziciji, a žvižg sodnika je izostal. Moštvo iz Bilčovsa, ki se

je v drugem polčasu potegnilo v defenzivo, je bilo vedno znova nevarno v redkih protinapadih. Igra je proti koncu postala zelo nervozna, bilo je tudi nekaj grdih prekrškov na obeh straneh. Sodnik pa je razdelil kar več rumenih kartonov. V 90. minuti je Albert Quantschnig z ostrim strelom in po napaki domačega vratarja presenetljivo zatresel nasprotnikovo mrežo. Veselje Bilčovščanov je bilo nepopisno, igralci in navijači domačega moštva pa so po borbeni in nape-ti igri potrti zapustili igrišče.

Bilčovs je po tej zmagi na 4. mestu z 12 točkami. Na lestvici vodi Vetrinj z 21 točkami, drugi je Šentandraž (20) in treji celovski ASK (13). Zadnji je Podkrnos s 4 točkami. DSG Borovlje je v mestnem derbiju premagal ATUS z 1:0. **M. Š.**

ZAMENJAVA TRENERJA PRI SAK

Vratnica odločila o Kirisitsu!

Tako krut je nogometni svet. Sam trener Kirisits je vedel, da bo v primeru remija ali poraza SAK v St. Florianu prišlo do njegove zamenjave.

Na ponedeljkovi seji odbora SAK so odborniki z večino glasov sklenili to, kar so si nekateri želeli že prej: zamenjavo trenerja. Čeprav so večina igralcev in tudi nekateri odborniki do kon-

ca podpirali trenerja Kirisitsa, ki je lani jeseni prevzel težko nalogo rešiti SAK pred izpadom iz 2. zvezne lige, kar pa mu v zelo močni regionalni ligi ni uspelo, so ga vendar zamenjali. Zagotovo je motivacija ena najpomembnejših in najtežjih nalog trenerja – Kirisitsu pa prav to tudi v tej sezoni v regionalni ligi, ko so bile ambicije

SAK prvo mesto, v pravem času ni uspelo. Lepih priložnosti za odločilne zadetke je bilo v zadnjih tekmah kar precej. Iskati krivdo samo pri trenerju, je poceni in enostavno. Tudi vodstvo SAK si mora potrkati na lastna prsa in premisliti, ali je bila nakupovalna politika pravilna, ali zastavljen cilj ni bil previsok? S silo in predpisi najdražji in najboljši igralci ne najdejo tiste motivacije, ki je za sproščeno in dobro igro potrebna.

PRVENSTVENA TEKMA

v petek,
27. septembra, ob 19. uri

WAC - SAK
na stadionu v Wolfsbergu

Prisrčno vabljeni!

ŽENSKO DP V ŠAHU:

8.-9. mesto za Dunjo Lukan

Šahistka Slovenske športne zveze Dunja Lukan je na ženskem sahovskem državnem prvenstvu v Grieskirchenu na Gornjem Avstrijskem med 12 igralkami osvojila 8. do 9. mesto. V enajstih partijah si je priborila štiri točke, kvalifikacijo za olimpijsko reprezentanco (6. mesto) pa je zgrešila samo za točko.

Turnir je bil za 19-letno študentko medicine iz Vetrinja kljub temu velik uspeh, saj ji je kot edini mladinski igralki uspela uvrstitev v finale ženskega državnega prvenstva. V teku turnirja je slavila dve zma-

gi, štirikrat je remizirala, petkrat pa izgubila.

Nova državna prvakinja je postala Helene Mira iz Predarlške, igralka z najvišjim ratingom (Elo 2205) z devetimi točkami. Drugo mesto je osvojila Dunajčanka Maria Horvath (Elo 1994), tretje mesto pa Jutta Borek (Elo 2066) iz Gornje Avstrije.

Odlično četrto mesto pa je z 8,5 točke zasedla druga igralka iz Koroške Sonja Sommer, ki se je tako uvrstila tudi v avstrijsko olimpijsko ekipo, ki se prav v teh dneh v Armeniji bori za dobro uvrstitev. **I. L.**

Začetek šahovske sezone

Prihodnjo soboto, 28. septembra, se na Koroškem začne ekipno šahovsko prvenstvo 1996/97. Na sporedu je prvo kolo v koroški ligi in v 4. razredu. V koroški ligi mdr. nastopa Bekštanj (proti Ferndorfu), v 4. razredu pa druge ekipe Slovenske športne zveze in SSK »Obir«. SŠZ II igra v go-

steh proti tretjemu moštvo iz Trga, Kapelčani pa – prav tako v gosteh – proti prvemu moštvo Zugzwang iz Celovca. Start za obe prvi ekipe SŠZ/Carimpex in SSK »Obir« v 1. razredu vzhod pa bo v soboto, 5. oktobra, s srečanji proti Šentvidu oz. Trgu.

I. L.

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 47

Sušnik - Tratar/Ljubljana 1996

Po otvoritvenih potezah siciljanske obrambe je beli dosegel razvojno prednost, ki jo je v nadaljevanju kronal z napadom na črnega kralja.

Kako je beli, ki je na potezi, pričel zmagovito kombina-

cijo in prisilil črnega na predajo, je tokrat naloga reševalcev.

Kombinacija je iz najlepše partije 7. med. turnirja Ljubljana OPEN 96 in je bila nagrajena!

Rešitev štev. 46

Izreden skok črnega skakčca 1...Sc1!! na kar trikrat napadeno polje omogoča napad črnih figur po odprti d liniji. 2.Sd4 Db5+! še ena možnost, da črna dama vdre v beli tabor. 3.Kg1 / 3.Sb5: Td1 mat! / 3...Td4! žrtev trdnjave za matni napad črnega. 4.cd4 Se2+ 5.Kf1 Sg3++ Po dvoj-nem šahu pa še žrtev dame! 6.Kg1 Df1+!! 7.Tf1: Se2 mat!

REGIONALNA LIGA

1. WAC	7	6	0	1	23:5	18
2. Wels	7	6	0	1	16:5	18
3. Voitsberg	6	4	1	1	15:6	13
4. Leibnitz	7	4	1	2	9:6	13
5. Gratkom	7	4	0	3	8:13	12
6. SAK	7	3	2	2	9:9	11
7. Rohrbach	6	2	2	2	8:9	8
8. VSV	7	2	1	4	6:13	7
9. Pöllau	7	1	3	3	11:10	6
10. Fldkirchen	7	1	3	3	6:8	6
11. Esternberg	7	2	0	5	8:13	6
12. St. Florian	6	1	3	2	1:6	6
13. Austria	7	1	2	4	6:9	5
14. Bleiburg	6	1	0	5	3:17	3

Novega trenerja Jožeta Fero in njegovega namestnika Ivana Ramšaka čaka že v petek prva težka naloga v tekmi proti vodečemu na lestvici, WAC iz Wolfsberga. Upati je, da bodo odgovorni in igralci pozabili na Damoklejev meč, ki jim visi nad glavami. V primeru poraza v Wolfsbergu je namreč pričakovati spremembe tudi v moštvo samem.

Podpredsednik SAK Marko Sommeregger pa je odstopil od svoje funkcije že pred sejo. Kako priti iz krize, pa še ni povsem jasno.

SAK samo neodločeno

Usodna tekma za trenerja Kirisitsa preteklo soboto proti St. Florianu na Zgornjem Avstrijskem je bila doslej ena naj-

slabših tekem v zadnjih letih. V 88. minuti je Alojz Sadjak, ki je bil poleg odličnega vratarja Preschern in napadalca Ziehausa eden najboljših igralcev, zadel le vratnico. Preschern pa je celo z nekajkratnimi refleksi preprečil poraz SAK.

M. Š.

ODBOJKA

Dob spet slavil dve zmagi

Odbojkarji SK Dob so v dobri formi. Za konec tedna so imeli v gosteh Sokol I in II z Dunaja. Po napeti igri so Dobljani le premagali Dunajčane in so sedaj na lestvici drugi za vodečim Salzburgom (oba po 6 točk).